ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

№ 53 (7961)
МАРТЫН 1
ЧЕТВЕРГ
1956 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

Марксистско-ленинскэ һургаалые творческо ёһоор хэрэглэһэнэй, хамтааран хүтэлбэрилхэ ленинскэ гол ёһые, парти доторой демократиие нарин шангаар сахиһанай, манай партиин арад зонтой нягта холбоо барисаатай байха тухай Ленинэй заабаринуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэнэй үндэһөөр КПСС-эй ЦК-гэй ажал-ябуулгань амжалтатай байгаа гэжэ съезд тэмдэглэнэ. Партимнай мүнхэ Ленинэй агуухэ тугые эдэ жэлнүүдтэ дээрэ мандуулжа ябаа.

(КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын резолюциһаа).

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын һунга- н КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум 1956 оной февралиин -до болоо.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумые доро дурсагдаһан составтайгаар ленум һунгаа:

Президиумэй Гэшүүд: нүхэд Булганин Н. А., Ворошилов К. Е., ганович Л. М., Кириченко А. И., Маленков Г. М., Микоян А. И., лотов В. М., Первухин М. Г., Сабуров М. З., Суслов М. А., ущев Н. С.

Президиумэй Гэшүүдэй Кандидадууд: нүхэд Жуков Г. К., Брежнев И., Мухитдинов Н. А., Шепилов Д. Т., Фурцева Е. А., Шверник Н. М.

КПСС-эй ЦК-гэй секретариадые доро дурсагдаһан составтай- Пленум һунгаа: нүхэд Хрущев Н. С.—КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи кретарь, Аристов А. Б., Беляев Н. И., Брежнев Л. И., Поспелов П. Н., слов М. А., Фурцева Е. А., Шепилов Д. Т.

КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи Партийна Хиналтын Комитедэй түрүү- шээр нүхэр Шверник Н. М., Партийна Хиналтын Комитедэй түрүү- шын орлогшоор нүхэр Комаров П. Т. Пленум дээрэ һунгагдаа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Шалгалтын Комиссида

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Шалгал- Комиссиин заседани 1956 оной февралиин 27-до болоо.

Комиссиин түрүүлэгшээр нүхэр П. Г. Москатовые Центральна алгалтын Комисси һунгаа.

КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи Бюро тухай

публиканска организацинуудай, мүн областьнуу- лзаарнуудай партийна, советскэ ба ажахын ор- дай хүдэлмэриие бүри тодорхойгоор хүтэлбэрил- Российска Советскэ Федеративна Социалисти- Республикын ажахын болон культурна бай- лтын асуудалнуудые бүри һайнаар шиидхэхын КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи Бюро КПСС-эй альна Комитет байгуулаа.

СС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи Бюрогой түрүүлэг- КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь нүхэр Н. С. ев, Бюрогой түрүүлэгшын орлогшоор КПСС-эй гэй секретарь нүхэр Н. И. Беляев баталагдаа.

СС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи Бюрогой гэшүүдээр нүхэд: РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ М. А. Яснов, КПСС-эй Московско обкомой нэгэдэхи секретарь И. В. Капитонов, КПСС-эй Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Ф. Р. Козлов, КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи Партийна органуудай таһагые даагша В. М. Чураев, КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи Хүдөө ажахын таһагые даагша В. П. Мыларщиков, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. М. Пузанов, КПСС-эй Горьковско обкомой нэгэдэхи секретарь Н. Г. Игнатов, КПСС-эй Свердловско обкомой нэгэдэхи секретарь А. П. Кириленко баталагдаа.

КПСС-эй XX съездэ Хитадай Коммунистическэ партиһаа ерэһэн делегаци нүхэр Н. С. Хрущевтой уулзаба

ПСС-эй XX съездэ Хитадай Коммунистическэ иһаа ерэһэн делегаци: делегациие хүтэлбэрилэгшэ дай Арадай Республикын Маршал нүхэр Чжу Дэ, ациин гэшүүд нүхэд Дэн Сяо-пин, Ван Цзя-сян, Чжэнь-линь КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь нүхэр Н. С. Хрущевтой февралиин 28-да уулзаа.

Н. С. Хрущевой болон Хитадай Компартиин делегациин хоорондо хани халуун хөөрэлдөөн болоо.

(ТАСС).

радуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө" уласхоорондын Сталинска шан Ласаро Карденаста барюулагдаба

МЕХИКО, февралиин 27. (ТАСС- хай корр.). Ниитын элитэ ехэ -ябуулагша Мексикын урдын дент генерал Ласаро Карде- «Арадуудай хоорондын эб мдал бэхижүүлһэнэй түлөө» оорондын Сталинска шан ба- ын баярай ёһолол февралиин ндэхи «Идеал» гэжэ кино- рын байшан соо болоо.

трын 2,5 мянган хүнэй һууха тай зал соо хүн зон олоор суг- а. Олониитын элитэ ехэ түлөө- эд, дипломатическа түлөөлэл- зургаануудай хэдэн олон түлөө- эд, тэрэ тоодо СССР-һээ Мексикэ байдаг посол А. Г. Кулажен- ндэ байлсаа. Театрын үүдэн рай үйлсэнүүдтэ хэдэн олон хүн сугларжа, баярай заседа- тухай радиодамжуулгые шагна- байна.

ексиканска арадай суута хү- , бүхы дэлхэй дээрэ эб найрам- хангахын түлөө сусаршагүйгөөр эгшэ Ласаро Карденасые амар- ын тулада ороной элдэб олон низацинууд болон партинуудай элэгшэд ерэһэн байна. Полити- хэ партинуудай, ниитын, куль- на, профсоюзна залуушуулай, эрнүүдэй болон бусад органи- инуудай, хэдэн олон хүнүүдэй, тоодо Пабло Неруда, Николас ьен, Хуан Маринельо, Говард ст, Поль Робсон болон бусад он хүнүүдэй зүгһөө хэдэн зуун аршалгын телеграмманууд Кар- асай нэрэ дээрэ абтаа.

Генерал Ласаро Карденас һамгатая, эб найрамдалай Сталинска шангай лауреат гёнерал Эриберто Хара, штадай губернатор Пуэбла Камачо, СССР-эй арадай артист Г. В. Александров, генерал Адальберто Техеда, урдын министрнүүд Нарсисо Бассольс, Игнасио Гарсиа Тельес, Мексикэһээ СССР-тэ урдань байһан посол Луис Санчес Понтон, Хосе Хираль, сенаторнууд Акилес Элордуи, Эстебан Б. Кальдерон, Эб найрамдалай тала баригшадай мексиканска комитедэй гэшүүд баярай суглаанай президиумдэ һуугаа.

Мексиканска поэт ба олониитын түрүү ажал-ябуулагша Эфраин Уэрта баярай суглаае нээгээ. Эб найрамдалай тала баригшадай мексиканска комитедэй түрүүлэгшэ Эриберто Хара Мексикын эб найрамдалай тала баригшадай комитедэй зүгһөө лауреадые амаршалаа. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлэй хүндэтэ зорилгонуудые тэмдэглэхэ зуураа, дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы арадуудай аша туһые харан эб найрамдал хамгаалха һайн һайхан хүдэлмэридэ Ласаро Карденасай ажал-ябуулгын ехэ үүргэ дүүргэдэг байһан тухай тэрэ хэлээ.

Эриберто Харын үгэ хэлэжэ байхада, нэгэтэ бэшэ нэрьемэ оваци болоо, «Карденас мандаха болтогой, эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөн мандаха болтогой!» гэһэн юрөөл табигдаа.

Эб найрамдалай уласхоорондын Сталинска шангай диплом болон алтан медалиие уласхоорондын Сталинска шан олгохо комитедэй гэшүүн, СССР-эй арадай артист Г. В. Александров Ласаро Карденаста барюулаа.

Дээдэ хайра абаһантайнь дашарамдуулан Ласаро Карденасые амаршалха зуураа, Г. В. Александров иигэжэ хэлээ: «Олон оронуудай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн манай комитет эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ Танай элитэ ехэ габьяатай байһые һайнаар мэдэдэг юм. «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Сталинска шан Танда олгохо тухай шиидхэбэри комитет нэгэн дуугаар гаргаһан байна. Элитэ ехэ түрүү ажал-ябуулагша, демократиин ба эхэ оронойнгоо бээ даанхай байдалай түлөө тэмсэлшэ Танай нэрэ Мексикэдэ болон Латинска Америкын бүхы оронуудта, мүн ондоо тээгүүршье мэдээжэ болонхой».

Элүүр энхэ ябахыень, эб найрамдалай аша туһын тулада хэдэг үрэ ехэтэй ажал-ябуулгадаа саашанхи амжалта туйлахыень Ласаро Карденаста үтынгөө түгэсхэлдэ Г. В. Александров хүсэһэн байна.

Ласаро Карденасай хэлэһэн үгые ехэ анхаралтайгаар ба һонирхолтойгоор шагнаха зуураа, эндэ сугларагшад нэгэтэбэшэ альга ташаа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съезд

Нүхэр Н. И. БЕЛЯЕВАЙ хэлэһэн үгэ

Нүхэдүүд! Манай партиин ЦК болбол эгүүридэ мүнхэ Ленинэй агуухэ тугые дээрэ мандуулан ябажа, тоосоото үе соо шэнэ шэнэ илалтанууд тээшэ ороноо хүтэлөө.

Энэ тугта үнэн сэхэ байлга, хамтаараа хүтэлбэрилгын ба парти доторой демократиин ленинскэ принципүүдые нарин нягтаар сахилга, парти арад хоёрой холбооe саг үргэлжэ үргэдхэлгэ хадаа энэ XX съездэ парти ба ороной туйлажа ерэһэн тэдэ бүхы угаа ехэ амжалтануудые туйлаха арга Центральна Комитедтэ олгобо. Коммунизмын түлөө манай партиин тэмсэлэй түүхэдэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын шухала һуури эзэлхэ байһаниинь, марксизм-ленинизмын нангин һургаалда ехэ туһа нэмэри болохо байһаниинь лабтай.

Түүхын шэнэ эрхэ байдалда марксистска теориин шухалын шухала принципиальна заабаринууд Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл дотор творческо ёһоор хүгжөөгдэһэн байна.

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл дотор дэлхэйн хүгжэлтын тон орёо асуудалнууд тухай ажалшан олониитэдэ ойлгосотойгоор хэлэгдэнхэй. Тэрэ элидхэл дотор бүхы арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлхэ тушаа халуун уряал хэгдэнхэй, социализмын хүсэнүүдэй урагшаа эршэмтэйгээр дабшалтын гайхамшаг арга боломжонууд харуулагданхай. Энэ элидхэл хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байгаа олон миллион хүнүүдтэ дэлхэйн шэнэ дай уридшалан зайсуулха арга боломжо бии гэһэн агуухэ этигэл найдабари олгоно.

Съездэ нүхэр Н. А. Булганинай элидхэһэн, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XX съездын Директивэнүүд ойрын сагта Коммунистическэ партиин бэелүүлхэ тон шухала программна даалгабаринуудые тодорхойгоор баримталалга мүн. Директивэнүүд бүхыдөө СССР-эй арадай ажахые хүсэтэ ехээр хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэ зорюулагданхай, арад зоной ажана һайн байдал тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые дам саашадань хүгжөөн дэбжээхэ материально-техническэ база мүн бологшо хүндэ индустриие булюу ехээр хүгжөөхэ гэжэ шэнэ табанжэлэй түсэб дотор хараалагданхай. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие Директивэнүүдэй проектээр хараалагдаһан хэмжээндэ хүргөөд байхадаа арад зондоо хэрэгтэй гол шухала продуктнуудые, хүнгэн промышленностьда хэрэгтэй түүхэй эд элбэг ехээр абажа шадамаар болохобди.

Шэнэ табанжэлэй түсэб хадаа арадай демократиин оронуудтай экономическа харилсаан ажаллалгаяа бэхижүүлэн үргэдхэлгэдэ, тэгшэ эрхын ба али али таладаа ашагтай байлгын үндэһөөр бэшэшье оронуудтай ажал хэрэгэй барисаа үргэдхэлгэдэ туһалха байна.

Шэнэ табанжэлэй түсэбөөр хараалһан, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын темпнүүд айхабтар ехэ болохо байбашье, тэдэ бодото дээрэ бэелүүлэгдэхэ аргатай юм. Тиимэһээ зургаадахи табанжэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэхэ байна. Зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдые бүхы советскэ арад нэгэн һаналаар һайшаатаа, тиигээд манай партиин XX съездын баһал нэгэн һаналаар тэдэниие һайшааха байһаниинь лабтай. **(Альга ташалга).**

I.

Социалистическэ хүдөө ажахын мүнөөнэй байдалда гүнзэгы научна үндэһэтэй шэнжэлэл нүхэр Н. С. Хрущевой, нүхэр Н. А. Булганинай элидхэлнүүд дотор үгтэнхэй. Хүдөө ажахыда 1953 он болотор таргатдажа байһан ехэ алдуунууд ба дутагдалнууд элирүүлэгдэһэн, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые саашадань эрид ехээр хүгжөөхэ гол шэглэл заагдаһан байна.

Ургасые дээшэлүүлһэнэй, шэнэ газар бүри ехээр элдүүрилэн ашаглаһанай үндэһөөр зургаадахи табанжэлэй һүүл болотор 11 миллиард пүүд ороohо таряа абадаг болохо, хлопчатник, сахарна свёкло, лён, улhа, наран сэсэг гэхэ мэтын техническэ культурануудай талмайе нилээд үргэдхэхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые эрид ехэдхэхэ гээшэ газартаряалангай талаар манай гол зорилго болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй тоосоото элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

Хлопок-сырец үйлэдбэрилгые 56 процентээр, лён-волокно—35 процентээр, сахарна свёкло—54 процентээр, хартаабха—85 процентээр, овощь—2,2 дахин, мяха ба һү—2 дахин, үндэгэ—2,5 дахин, ноohо — 1,8 дахин ехэ болгохо гэжэ зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проектээр хараалагданхай.

Хүдөө ажахые иимэ ехээр хүгжөөхын тулада манда бүхы арга боломжонууд бии. Ажахын социалистическэ формо хүдөөдэмнай бүримүһэн диилэнхэй, олон машинно-тракторна станцинууд, хүдөө ажахые эрхим техникээр хангадаг түрүү, социалистическэ, хүсэтэ промышленность, хэдэн зуу мянган мэргэжэлтэд ба эмхидхэгшэд хүдөө ажахыда бии гээшэ.

Советскэ гүрэн болбол гансахан һүүлэй табанжэл соо хүдөө ажахыда зорюулан 63,6 миллиард түхэригэй капитальна гаргаша хээ. Энэнь нэгэдэхи табанжэлэйхиһээ 7 дахин ехэ, дүрбэдэхи табанжэлэйхиһээ 2,5 дахин ехэ болоно. СССР-эй Госпланай мэдээнэй ёһоор, зургаадахи табанжэл соо хүдөө ажахыда зорюулагдан, капитальна гаргашанууд табадахи табанжэлэйхиһээ 2 дахин ехээр, дүрбэдэхи табанжэлэйхиһээ 5 дахин ехээр, нэгэдэхи табанжэлэйхиһээ 14 дахин шахуу ехээр хэгдэхэ байна.

Дээрэ хэлэгдэһэн эдэ бүхы политическэ, эмхидхэлэй-техническэ ба материальна эрхэ нүхэсэлнүүдые дүүрэн хэрэглээд байбал, бидэнэр хадаа, нүхэдүүд, хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар зургаадахи табанжэлэй даалгабаринуудые үлэмжэ богони болзорто дүүргэхэһээ байтагай үлүүлэн дүүртэхэ байнабди. Ороohо таряа, малажалай продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ талаар табанжэлэй түсэбөөр тодорхойлогдоһон даалгабаринуудые нэгэ-хоёр жэл соо дүүргэхэбди гэһэн уялгануудые гансашье энэ тэрэ колхозууд, совхозууд, районууд бэшэ, мүн бүхэли областьнууд ба республиканууд абана. Тус съездэ үгэ хэлэһэн нүхэдүүд энээн тухайда мэдүүлһэн байна.

Шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглахын тулада хэгдэһэн угаа ехэ хүдэлмэри манай хүдөө ажахын хүгжэлтын ехэ арга боломжонууд тухай гэршэлнэ. Һүүлэй хоёр жэлдэ хахалагдаһан шэнэ газар дээрэ 1956 ондо 33 миллион гектар тарилга хэгдэхэ, тэрэ тоодо совхозуудта—13 миллион гаран гектар тарилга хэгдэхэ байна. Энэ тон ехэ хүдэлмэриин далайсые һайнаар ойлгожо абахын тулада иимэ жэшээ һануулжа болоно: 1928 онһоо 1940 он хүрэтэрхи 12 жэл соо СССР-эй тарилгын талмай 23,5 миллион гектараар ехэ болоһон байгаа, зүгөөр, хахалагдаһан шэнэ газар дээрэ совхозуудай 1956 ондо хэхэ тарилгын талмай 1940 ондо совхозуудай бүхы тарилгын талмайһаа үлүү гарана.

Хүдөө ажахын талаар зургаадахи табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудые тон богони болзорто дүүргэхэ гээшэ улад зоной дунда манай ябуулха эмхидхэлэй, партийна ба пропагандистска хүдэлмэриин гол удхань байха ёһотой.

Хүдөө ажахыдамнай бии байһан ехэнүүд резервнүүдые бидэнэр үшөө муусa хэрэглэнэбди. Тэдэ бүхы резервнүүдые элирүүлэн дүүрэнээр ашаглалга зургаадахи табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид гүйсэд дүүргэхын түлөө манай хүдэлмэридэ угаа ехэ удхашанартай юм. Жэшээлхэдэ, ургаса хуряалгын үедэ гарадаг гээлтэнүүдтэй тэмсэлые абажа үзэе. Тарянай эдеэшэһэнһээнь хойшо 7 — 10 үдэрэй турша соо, иимэ богони болзорто хуряалгые үнгэргэхэ гээшэ гээлтэ гаргахагүйн шухалын шухала арга мүн. Гэхэтэй хамта, олон колхозууд, МТС-үүд ба совхозууд ороohо культурануудые 15—20, мүн дээшэшье үдэр соо хуряажа, гектар бүридэ 2 — 3 центнер ороohо заабол гээдэг.

Таряае амяарлан хуряажа, тэрээнэй ашаар хуряалгын болзорые хорооходо ба ороohоной гээлтые бага болгоходо болохо юм. Тарянай һүн эдеэтэй болоод байхадань, юрын болзорһоо 5—7 хоног урид амяарлан хуряалга эхилжэ болохо, тиигэжэ энээнэй ашаар гектар бүриһөө 2 ба дээшэшье центнер ороohо үлүү ехээр хуряажа абаха аргын бии байһаниинь научно-шэнжэлгын эмхи зургаануудаар, олон совхозуудай ажалаар үшөө 1931—1932 онуудта тодорхойлогдоһон байгаа. Таряае амяарлан хуряахада үлэмжэ һайн байбашье һаань, Хүдөө ажахын ба Совхозуудай министерствонүүд энэ һайн аргые 20 гаран жэл соо һаатуулан даража, ороной бүхы колхозууд ба совхозуудта тараагаагүй байгаа. Ургасын гээлтэтэй тэмсэл ябуулха тухай асуудал КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум дээрэ тон шангаар табигдаа һэн. Эгээл тэрээнэй һүүлээр таряае амяарлан хуряаха тухай асуудал бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилһэн юм.

Комбайнын хедертэ тааралдуулан 50 мянган лафет, 85 мянган подборщигууд МТС ба совхозуудта зорюулагдан 1955 ондо хэгдэһэн байгаа. 1.700 мянган гектар таряан амяарлан хуряагдаһан байна, энэнь ороohото культурануудай хуряагдаха газарай 2 процентһээ баганъ болоно. Белгородско, Куйбышевска, Липецкэ, Ульяновска, Балашовско, Воронежско областьнуудай колхозуудта амяарлан хуряалта эгээн ехээр хэгдээ. Тэндэ хуряагдаха тарянай 8-һаа 14 процент хүрэтэрнь амяарлаһан аргаар хуряагдаа. Молотовско, Кемеровскэ, Тюменскэ, Арзамасска ба бусад хэдэ хэдэн областьнууд үнгэрэгшэ жэлдэ амяарлан хуряалга хээгүй.

Хэрбээ 1955 ондо тарянайнгаа оройдоол 25 процентые амяарлан хуряажа, гектар бүриһөөнь 2 центнер таряа үлүүгээр абаһан байгаа гээшэ һаа, бидэнэр үшөө 350 миллион пүүд таряа ехээр абаха байгаабди.

Таряае амяарлан хуряаха түрүү арга үргэнөөр дэлгэрүүлхын тулада энэ аргые ёһотой гэгшээр сэгнэхын хажуугаар амяарлан хуряалта хэхын тулада тодорхой техническэ хэрэгсэлнүүдые байгуулха хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта, 5—6 миллион гектарай ороohото культурануудые гэхэ гү, али 4—5 процентыень амяарлан хуряажа шадаха механизмууд мүнөө үедэ МТС ба совхозуудта бии юм. Теэд энэнь тон дутамаг. Машинануудай, прицепной комбайнуудай талаар областьнуудай эрилтые эгээн доодо зэргээршье хангахын тулада 1956 оной ургаса хуряалгада түсэблэгдэһэн машинанууд дээрэ үшөө 100 мянгаһаа үсөөн бэшэ жатканууд, 150 мянган подборщигууд хүдөө ажахыда хэрэгтэй болохо юм.

Ургасые амяарлан хуряалга хэхэ техническэ ехэ хэрэгсэлтэй байхын тулада 1956 ондо жатка болон подборщигуудые нилээд олоорнь бүтээн гаргаха хэрэгтэй.

Ороohо таряа ехээр үйлэдбэрилдэг болохо, малажалай тэжээлэй базые бэхижүүлхэ гол резервнь кукурузын тарилгые үргэдхэлгэ болоно. Энээн тухай оло дахин хэлэгдэһэн юм. Тарилгынгаа талмайн структурые хубилгаад, кукурузые ехээр таряад, ороohоной валовой суглуулгые богони саг соо ехэ болгоһоной, тэжээлэй бата бэхи база байгуулһанай үндэһэн дээрэ малажалһаа ашаг шэмэ абалгые эрид ехэдхэһэн, тиин олзо доходоо ехэ болгожо, колхозниГуудай материальна байдалые һайжаруулһан олон зуун колхозууд ба совхозууд оронойнмай элдэб зонуудта үргэнөөр мэдээжэ болонхой.

Хэрбээ 1954 ондо ороной колхозуудта, совхозуудта 3,3 миллион гектарта кукуруза таригдаһан байгаа һаа, 1955 ондо 18 миллион шахуу гектарта таригдаа һэн. Энэнь хүдөө ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ 17 миллион тонно үлүүтээр силос дараха, тэрэ тоодо 6 миллион гаран тонно консервированнэ буурсагуудые силослэн дараха, тэрэшэлэн малажалые концентрированнэ тэжээлээр хангалта һайжаруулха арга олгоо.

Украинска ССР-эй колхозуудта 1955 ондо кукурузын тарилгые үргэдхэһэн ушар үнеэн бүридэ дунда зэргээр 6 тонно үлүүтэй силос, эхэ гахай бүридэ 43 центнер эдеэшэнтэһэн буурсаг дараха арга олгоо. Воронежско ба Белгородско областиин колхозууд эхэ гахай бүридэ 40 центнер эдеэшэнтэһэн буурсаг бэлдэһэн байна. Нютагуудтахи партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, тэдээнтэй нэгэн доро МТС ба

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съез

(Үргэлжэлэл)

совхозуудай директорнүүдэй, колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй энэ культурын онсо шэнжые һайса мэдэжэ абаагүй, тариха газарыень шэлэхэдээ хайша хэрэгээр хандаһан, тарилгын ба ургасын хойноһоо харууһалха болзор тодорхойлходоо нэгэл хэмээр хандаһан, илангаяа кукуруза ургуулха хүнүүдые эмхидхэгүй, бэлдээгүй байһан областьнуудта кукурузын ургаса багаар абтаһаниинь мэдээжэ.

Ульяновска, Пензенскэ областьнууд, Мордовско АССР-эй хүрьһэнууларилай эрхэ байдал кукурузын һайн ургасые силосые болгохоор, мүн ороонишые болгохоор абаха арга олгоо юм. Гэбэшье, 1955 ондо эдэ областьнуудта кукурузын ногоон набша намаа багаар абтаа, зүгөөр, эдэшэнтэнэн буурсагууд оройдоошье абтаагүй һэн. Тэрээн дээрэһээ болоно, кукурузын тарилгын гектар бүриһөө Пензенскэ областьдо оройдоол 24 центнер, Ульяновска областьдо—21 центнер, Мордовско АССР-тэ—37 центнер силос даралдаа. Гэхэтэй хамта, эдэ областьнуудай ба республикын түрүү колхозууд кукурузын набша намаа болон эдэшэнтэнэн буурсагуудые эхээр абаһан байха юм.

Кукурузын буурсаг болон силос дараха ногооной үндэр ургаса абадаха газараһь хүрьһэнэй, сагайнь уларилай илангаяа таарамжатай байһан Грузинска ССР-эй ба Узбекскэ ССР-эй колхозуудай 1955 ондо кукурузын ургаса багаар абаһаень яабашье тэсэжэ болошогүй. Тэрсаанаа, үнэтэ культурые тарижа ургуулха олонжэлэй дүй дүршэл эндэ бии юм.

1956 ондо кукурузын тарилгын талмай үргэдхэгдэхэ байна. Зорилго юуб гэбэл, кукуруза тарижа ургуулгын агротехникые шудалһан кадрнуудые бүхы колхозууд ба совхозуудта бэлдэхэ хэрэгтэй. Энэнь тус культурын үндэр ургаса абаха арга олгохо байна.

Кукурузые гибриднэ үрэһөөр тарилгада түргэнөөр орохо гэшэ тэрээнэй ургасые дээшэлүүлхэ шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн. Гибриднэ үрэһэ ургуулдаг ажахынуудые шэлэн олохо, тэдэниие шухала техникээр хангаха талаар, тэрэшэлэн шэнэ гибриднүүдые бии болгохо, бии байгаашень олон болгохо арга методнуудые научна ёһоор, үргэнөөр зохёохо хэрэгые эмхидхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хүдөө ажахын, советскэ ба партиина органуудай зүгһөө хэгдэхэ байна.

Техническэ культурануудые тарижа ургуулгые нилээд ехэдхэхэ гэжэ зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XX съездын Директивэнүүдэй проект дотор хэлэгдэнэ. Сахарна свёклын тарилга ойрын жэлнүүдтэ дооһо зэргэнь 2,5—2,6 миллион гектар болгогдохо, зүгөөр сахарна свёклын валовой суглуулга, тухайлхада, 500 миллион центнер болгогдохо ёһотой. Энэнь хүн бүхэндэ сахарай хүртэсын хэмжээе хоёр дахин шахуу ехэ болгохо арга олгохо юм. Энэ программые бэелүүлһын тулада сахарна свёкло таридаг гол районуудта тэрээнэй тарилгые үргэдхэхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн хэдэ хэдэн шэнэ районуудта, гол түлэб Российска Федерациин районуудта сахарна свёкло тариха ажал эмхидхэхэ хэрэгтэй. Сахарна свёклые тариха, ургасыень харууһалха, хуряаха, ашаалха түрүү техникээр МТС ба колхозуудые улам бүри һайнаар хангадаг болохо, тэрэшэлэн свёкло таридаг районуудта минеральна үтэгжүүлгэ, ядохимикатуудые эхээр абаашадаг болохо хэрэгтэй.

Сахарна свёклые ашаха, һуулгаха хүдэлмэрин механизацилга сахарна свёкло шэрэлгын хүдэлмэридэ гарадаг ажалай гаргашые хорооха хэрэгтэ угаа ехэ удхаашанартай юм. Нёдондо сахарна свёклын хуряагдажа байха үедэ Тамбовско областиин колхозуудаар ябахадамни энэнэрнүүд ингэжэ хэлсэжэ байгаа һэн: свёкло хуряадаг комбайн гэшэмнай һайн лэ машина байна, тиигээд сахарна свёкло тээхэдэмнай туһалдаг «механизированнэ хүдэлмэришэ» баһал хэрэгтэй байгаа. Сахарна свёклые тээхэ механизмуудые бүтээлгэ манай промышленностиин хойшолуулагдашагүй зорилгонь юм.

Сахарна свёклые тарижа ургуулгые ехэдхэлгэ, тэрээниие шэнэ газарнуудта таридаг болохо ябадал сахарна шэнэ заводуудые барихые, тэрэшэлэн свёкло таридаг газарнуудта харгынуудые барихые манай эрнэ. Шэнэ заводуудай проектые зохёохоо, тэдэниие бариха тухай эдэй зонойуудай рациональна радиустай зохилдуулан тэдэнэй хүсэ шадалынь тодорхойлхо шухала. Шэнэ заводуудые болон барихоор сош бариха хэрэгтэй; юуб гэхэдэ, Краснодарска хизаарта тохёолдолон шэнги тиимэ байдал тохёолдууржа болохогүй байна. Краснодарска хизаарта юун байгааб гэхэдэ, эндэ сахарна свёкло тарилгынгаа талмайе 17 мянган гектарһаа 37 мянган гектар хүрэтэр ехэ болгоһон аад, тэрэ свёклоёо сахар болгон бүйлүүлжэ хүсэд шадаагүй һэн. Тиимэһээнь Краснодарска хизаарта ургуулгадаһан сахарна свёклын нилээд ехэ хубинь Украинска ССР-эй, Воронежско ба бусад областьнуудай заводуудта абаашагдажа бүйлүүлагдаһан байгаа. Энээн дээрэһээ болоно, сахар угаа ехээр гээгдэнэ, түрэнэй зөөри хэрэгтэйгөөр гаргашалагдаһан, транспортда ашаг олзогүй дарамта бэлоһон байха юм.

Хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөхын, орон дотороо малажалай ашаг шэмые ехээр абадаг болохын тула парти, правительствын абажа байһан хэмжээнһ һайн аша үрэеэ үгөөд байна. Үнгэрһэн 1955 ондо гүрэмнай һү, мяха, үндэгэ ба нооһо 1954 онойхиһоо нилээд ехээр бэлэдхэв. Гэхэтэй хамта, ажалшадай материальна байдал ходоо һайжаржа байһан тула малажалай продуктнуудые тэдэнэй улам бүри ехээр хэрэглэжэ байһан хэрэглэмжэнь мүнөө дээрээ хүсэд хангагданагүй. Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ дам саашадаа ехэдхэхын тулада үшөө ехэ хүдэлмэри хэхэ зэрэгтэй болоно.

Гахай хадаа тон түргэнөөр үдэдэг мал мүн. Гахай олоор үсхэбэрилжэ, мяха үйлэдбэрилгые ехэ болгохо, тиигэжэ орон дотор абтадаг мяханай 50 процентнэнь гахайн мяхан болгохо гэжэ табигдаһан зорилго ехэ ба шухала хэрэг мүн болоно.

Орон доторнай гахайн мяха абалга үшөө удаанаар ехэ болоно. Бидэнэр тарянай газарай 100 гектар бүриһэ 30 центнерһээ бага бэшэ гахайн мяха абаха ёһотой аад, тэрээнһээ нилээд багаар абанабди.

Орон дотор, илангаяа колхозууд ба совхозуудта гахайн мяха абалгын хангалтагүй байдалые юугээр тайлбарилхаб гэхэдэ, олохон нютагуудта гахай үсхэбэрилгэдэ бодомжогүйгөөр хандана. гахайнуудые тэжээхэдэ, байраар хүсэд хангаха хэмжээнүүдые абанагүй, гахайгаа олоор үхүүлдэг байна.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, СССР-эй Совхозуудай министерствын гэмээр гахай шахалгын асуудал бусадһан худхагдаһан байгаа. Юуб гэхэдэ, гахай шахалгын үлэмжэ түргэн ба үнэгүй аргые. мяханай болон беконно гахай шахалгын аргые тоонгүйгөөр, тарга, тарганшаг гахайнуудые гол түлэб түшаһаниинь колхозууд ба совхозуудһаа эрилтэ хэдэг байһан юм.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хүдөө ажахын органуудай гаргаһан алдууе заһаа. Орон дотор гахайн мяха ехээр абадаг болохын тулада тон һайн резерв болохо гахай үсхэбэрилгые улам һайнаар эмхидхэхэ зорилго мүнөө табигдана.

1960 он болотор 1955 онтой жэшэбэл гахайн мяхан 2,6 дахин ехээр, тиихэдэ колхозуудта 5,5 дахин ехээр абтаха, тиигэжэ мяха үйлэдбэрилгын ниитэ баланс дотор 50 шахуу процентнэнь эзэлхэ байна.

1956 оноһоо эхилэн, гахай олоор шахалга эмхидхэхын тула ехэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Энээнэй тулада зун ба хабар гарһаан поршоонхонуудые бултынь шахалгада табиха шухала. Гахай шахалгын хэрэг тусгаар хиналта доро абтаха ёһотой. Мүнөө үедэ областьнууд ба районуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд гахай шахалга тухай ехээр хөөрэлдэдэгшье һаа, колхозуудта үбэлэй поршоонхонуудай гарзагүйгөөр тулжүүлгэдэхын тулада юушье хэнэгүй. РСФСР-эй 78 областьнууд, хизаарнууд ба республиканууд колхозуудта энэ жэлэй февралиин 1-нэй мэдээгээр оройдоо 900 мянган гахай шахагдажа байгаа, харин тиихэдэ Украинын колхозуудта 1 миллион 650 мянган толгой гахай шахагдажа байба. Энэнь хоёр дахин шахуу үлүү болоно юм. Тиигээд энэ тушаан болоһон хэрэг бэшэ ёһотой.

II.

Хүдөөдэ манай ябуулжа байгаа хүдэлмэриин дутагдалынь юун байгааб гэхэдэ, социалистическэ системын булюу һайн байдалые бидэнэр хүсэд хэрэглэдэггүй байгаабди. Тиигээд энэ юун дээрэһэ болодог байгааб гэбэл, хүдөөдэ боложо байһан юумэнэй удхые олон ушарта гүнзэгыгөөр ойлгодоггүй, тиигээд социалистическэ хүдөө ажахые эрхилхэ оперативна эрилтэнүүдэй ёһоор хүдэлмэрее заримдаа эмхидхэдэггүй байгаабди. Ажахын хүгжэлтэ сооһоо гүүр бии боложо гарадаг зүйлнүүд манайда һуулаар тобшолгодог байгаа. Манай эрдэмтэд, нэн түрүүн экономистнууд колхозуудай, совхозуудай, МТС-үүдэй булюу һайн талануд тухайнь ехээр бэшэдэг ба хэөрэлдэдэг аад, орон дотроо таряа талха, мяха, һү, сахарна свёкло, хлопок ба хүдөө ажахын бусад продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхын тулада тэдэ булюу зүйлнүүдые ябаад бүри һайнаар хэрэглэхэб гэжэ энээн тушаа тон багаар ажаллагдаг байба.

Эдэ бүгэдэ хадаа хүдөө ажахын хүгжэлтые һаатуулдаг байһан юм. Яахадааб гэхэдэ, хуушарһан юумэ элирүүлэгдэн зайсуулагдадаггүй, хүгжэлтэ сооһоо бии болоһон шэнэ, түрүү юумэн саг сооһоо ёһотой һайнаар дэмжэгдэдэггүй байгаа.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска ба хойшонхи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй угаа ехэ удхашанарынь юун байгааб гэхэдэ, ажабайдалай али бүхы талые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэнэй үндэһөөр тэдэ шиидхэбэринүүд дотор социалистическэ хүдөө ажахын саашадаа дэбжэхэ замууд тухай марксистско-ленинскэ һургаал творческо ёһоор хүгжөөгдэһэн байна. Парти болбол социалистическэ системын булюу байдалые хэрэглэхэдээ мүнөөнэй эрхэ байдалда һаад хэжэ байһан бүхы юумые ленинскэер элирүүлээд, хүдөө ажахые хүсэтэ ехээр хүгжөөн дэбжээхэ научна үндэһэтэй программаар оролоо зэбсэглэһэн байна.

Манай ороной хүгжэлтэ сооҕуур шэнжэлэгдэжэ, гүнзэгыгөөр ниитэлэгдэхэ ба шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнууд гарадаг байна, саашадаашье гараха. Тиигээд, манай экономическа наука энээндэ ехэ үүргэ эзэлхэ байна. Бидэнэр хадаа байдалаһан лэ аргые хэрэглэжэ бэшэ, харин продукции единицэдэ ажал болон зөөри тэрэ бага гаргашалжа, хүдөө ажахын продукцые айхабтар ехээр үйлэдбэрилдэг болохо ёһотойбди. Ороной байгаалиин экономическа зононуудта хүдөө ажахые научна үндэһэтэйгөөр зүбөөр хубаарилан эрхилхэ ба мэргэжүүлхэ тухай асуудалнууд бидэнэрэй тон зүбөөр шиидхэгдэхэ ёһотой үлэмжэ ехэ асуудалнуудай нэгэниинь мүн.

Хүдөө ажахые ашагтай һайнаар эрхилхын тулада газар газарай байгаалиин эрхэ байдалда эгээл һайн ашаг үрэ үгэдэг тиимэ культуранууды тариха, тиимэ мал үсхэбэрилхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ хүдөө ажахын энэ тэрэ культуранууды, элдэб түрэлэй мал үсхэбэрилжэ талаар нютаг нютагай улад зоной дүй дүршэлые хараалдаа абалсаха шухала.

РСФСР-эй баруун-хойто областьнуудта лён, картаабха тарижа ургуулха, мүн клевер тариһаһай, кукуруза ехээр тариһаһай үндэһөөр һүнэй продукци ехээр абаха зохистой эрхэ байдал бии байһаниинь мэдээжэ. Гэхэтэй хамта, эдэ областьнуудта лён-долгуген клевер, хартаабха багаар таридаг болоо, һүн багаар һааҕдаг болоо. Тиигээд үндэр баян ургаса үгэдэггүй хабарай шэниисые эндэ ехээр таридаг болоһон байна. Кукурузын оороһо ехээр абаһанай үндэһөөр гахай олоор үсхэбэрилхэ таарамжатай эрхэ байдал Краснодарска хизаарта бии юм.

Колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай үдэр бүриин ажал хүдэлмэриһөө таһаранхай байһан туладаа зарим экономистнууд-аграрнигууд голорхой экономикые шэнжэлэн үзэдэггүй, ажахын тус тус һалбаринуудай экономическа талаараа али зэргын ашагтай байһые шэнжэлдэггүй байгаа. Зарим экономистнууд үнэ сэнгэй хуули ёһоор колхозуудта нүлөөлхэгүй юм гэжэ хэлэдэг байһан юм. Продукциин өөрынь үные колхоз дотор тоолон гаргажа болохогүй юм, сагай арьбалагдаһые бүридхэхын тула ондоо показательнуудые абаха хэрэгтэй гэжэ тиимэ нүхэдүүд тооолдог байгаа.

Продукциин единицын ниитын — шухала ажалай эгээн бага гаргаша хэлгын принципые хүдөө ажахын үйлэдбэрые хубаарилан тааруулха тон шухала зүйлнүүдэй нэгэн болохо гэһэн зарим экономистнуудай ороладого буруушаагдадаг байгаа. Колхозой ажахыда өөрын үнэ сэнгэй категори байдаггүй юм гэжэ хэлсэгдэдэг байгаа. Эдэ бүгэдэһөө боложо, колхозно үйлэдбэридэ гарһан гаргашануудые, өөрын үнэ сэнгые, тэрэшэлэн ажалай бүтээсые хэмжэхэ асуудал оройдоошье тодорхойлогдон шиидхэгдэдэггүй байба.

Теоретическэ энэ бусадайлга болбол хүдөө ажахын хүгжэлтын ябасада үнэ сэнгэй нүлөөе сэгнэдэггүй ушарта тохоһон байна. Һүүлэй үедэ партиин Центральна Комитет болбол хүдөө ажахын хэдэн янзын продуктнуудай бэлэдхэлэй ба худалдажа абалгын сэнгүүдтэ горьтойхон хубилалтануудые хээ. Тиигээд тус тус культуранууды, һалбаринуудые хүгжөөхэдэ колхозууд ба колхозникнүүдые материальна талаарнь бүри ехээр урмашуулха хэрэгтэ тэдэ хубилалтанууд бүри һайн үүргэ дүүргэһэн байна. Хүдөө ажахыдахи үнэ сэнгүүдые гүримшуулха хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ ёһотой. Мүнөө үеын байдалһаа үйлэдбэриин ехэ ондоо байдалтай байха үедэнь хүдөө ажахын хэдэн янзын продуктнуудай үнэ сэнгүүд тогтоогдоһон байгаа бшуу. Мүнөө үедэ хүдөө ажахын продуктнуудай үнэ сэнгүүд тон олон янзын (бэлэдхэлэй, худалдан абалгын, контрактацион, нэмэлтэ-шангууд гэхэ мэтэ) байдаг юм. Мүн хүдөө ажахын зарим продуктнуудай үнэ сэн ба эдэ продуктнуудые үйлэдбэрилхэдэ гараһан гаргашануудай хэмжээн хоорондоо таараданагүй. Хүдөө ажахын элдэб янзын продуктнуудай үнэ сэнгүүд продукциин единицэ бүхэниие үйлэдбэрилэн гаргахада гаргашалагдаһан материальна ба ажалай гаргашатай таарууы байжа, тус тус культуранууд ба һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ урмашуулха зүйл болохо ёһотой.

Экономическа наукын гэгдэлые усадхаха шухала. Тус тус культуранууд ба һалбаринуудые хүгжөөлгын экономическа талаараа али зэргын ашагтай байһыень шэнжэлэн тодорхойлхо ёһотой. Колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай үйлэдбэриин гаргашануудые хороохо, тэдэнэй үйлэдбэрилжэ байһан хүдөө ажахын продукцын өөрын үнэ сэнгые доошолуулха арга методико ба хэмжээнүүдые таарулан зохёохыень, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэрые мэргэжүүлхэ асуудалнуудые, хүдөө ажахын продуктнуудай үнэ сэнгэй, дүүргиин газарһаа олзо абалгын асуудалнуудые шэнжэлэн үзэхыень экономистнууд-аграрнигуудһаа эрилхэ. Машинно-тракторна станцинуудые ажахын тооссоондо оруулха талаар партиин ябуулжа байгаа хүдэлмэридэ экономическа наука ехэхэн туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Агротехническэ шэнэ эргануудай, шэнэ машинануудай, сортнуудай ба малай үүлтэрнүүдэй экономическа талаараа али зэргын аша туһатай байһыень экономистнууд шэнжэлжэ үзэхэ ёһотой. Экономистнуудай, агрономуудай, механизаторнуудай хэдэ хэдэн номууд дотор (1946 ондо хэблэгдэһэн «Колхозно үйлэдбэрые эмхидхэлгэ» гэһэн Баяэк гэгшын ном, 1953 ондо хэблэгдэһэн «Социалистическэ хүдөө ажахын механизаци» гэһэн Свирщевскиин ном, 1955 ондо хэблэгдэһэн «Газар гаряалангай үндэһэ һуури нууд» гэһэн Н. С. Соколовой редакци доро гараһан ном) злаково культуранууды комбайнаар хураалгые тарна хураалгын эгээн эрхим арга гэжэ ямаршье экономическа шэнжэлэлгүйгөөр лаблан һайшаан тайлбарилдаг ушарые зохистой гэжэ мэдэрхын аргагүй.

Колхозууд ба совхозуудай түйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр согсолон ниитэлхэ, хүдөө ажахые ашагтай һайнаар эрхилхэ хэмжээнүүдые тодорхой предприятинуудай ажал дээрэһэ харуулха гэшэ экономическа наукын зорилго мүн.

III.

XIX съездын һүүлээрхи үедэ парти ба правительство национальна асуудалаар ленинскэ захяа заабаринуудые даган ябажа, үлүүсэ ехэ централизацилые зайсуулха хэдэ хэдэн хэмжээ абажа, тэрээгээрээ Министрнүүдэй Соведэй, союзна ба автономно республиканууд министерствонүүдэй эрхые нилээд ехэ болгоһон байна. Ажахын ба культурна байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлхэдэ эдэ бүгэдэнь нютагай органуудай үүсхэл эдэбхиин ехэ болохо хододо туһалба.

Тиигээд РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Российска Федерациин министерствонүүдэй ажал-ябуулгань тиимэ ехэ эдэбхитэй бологгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Боложо үнгэрһэн областной ба хизаарай партийна конференцинүүд дээрэ Российска Федерациин республиканска органууд ехэхэн хурса шүүмжэлэлдэ ороһон байна.

РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерство областной управлениинүүдэй хүдэлмэридэ һулаар туһалдаг, хиналта һулаар бэелүүлдэг байһанһаа гадна, канцелярска хойрог аргаар хүтэлбэридэг байһанайнгаа түлөө Каменска областной партконференци дээрэ шүүмжэлэгдээ.

Совхозуудые хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилдэг байһанайнгаа түлөө РСФСР-эй Совхозуудай министерство Псковско ба Калининградска конференцинүүд дээрэ шангаар шүүмжэлэгдэжэ һэн. Һүүлэй үедэ элдэб эсын директивэнүүдэй тоо үсөөбөргүй, харин бүри олошоро гэжэ Псковско областиин «Остров» гэжэ һайн үүлтэрэй шубуу үсхэбэрилгын совхозой директор нүхэр Железнов хэлээ һэн. Үнгэрһэн жэл энэ совхоздо 1897 бэшэмэл захиралтанууд тэрэ министерствоһоо абтаһан байгаа. Зүгөөр тэдэнэй нилээд олон сооньнь хэрэггүй дуралхаанууд ба зүбшөөлнүүд бэшээтэй юм.

Мүнөө РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүтэлбэри бэхижүүлэгдэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ Российска Федерациин Министрнүүдэй ажал хүдэлмэридөө байһан дутагдалнуудые эрид түргэнөөр заһаха уялгатай.

РСФСР-тэ КПСС-эй ЦК-гэй бюро бии болгохо гэжэ нүхэр Хрущевой оруулһан дурадхал РСФСР-эй дальнуудай ажал хэрэг тон хэмжээ-ябуулга мүн гэжэ хэ һананаб. Энэ дурадхалай дан бэелүүлэгдэхэ байхань

Нүхэдүүд! Манай орон ябуулагдаха ажахын ба кул байгуулалтын, Директив проектээр хараалагдаһан хадаа советскэ хүн бүхэндэ Эхэ ороноймнай түлөө омогорхол рүүлнэ. Советскэ хүн бүхэн социалистическэ системы һайн байдалнууд бансаха социализмын байгуулалтада ударидажа ябаа Коммунис партида хизааргүй баясал байһанаа харуулан, бүри ехээр ажаллаха хүсэлөө

Манай арадай үүсхэн зохё сэ шадалынь ехэ юм. Мана советскэ байгуулалтын орш гаа жэлнүүдтэ Коммунист партиин хүтэлбэри доро бүхэдэлхэйн-түүхэтэ асари ех зорилгонуудые шиидхэһэн Энээнэйнь ашаар манай һайжарлалай, демократиин циализмын хүсэн түгэс хэрэ лонхой.

Партиин XX съездын шии ринүүдээр зоригжоһон ман советскэ хүнүүдэй, бүхы тү түрэлтэний хүхюун баяргай жаргалтай байдалай түлөө Коммунистическэ партиингаа бэри доро улам ехэ амж шалха харуулха байнал. (Ал шалга).

Нүхэр М. Г. ПЕРВУХИНАЙ хэлэһэн ү

Нүхэдүүд! Үнгэрһэн табанжэл соо Советскэ Союзай ябажа гараһан зам нүхэд Н. С. Хрущевой, Н. А. Булганинай хэлэн элидхэлнүүд соо гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэжэ, коммунистическэ байгуулалтын мүнөөнэй шатада СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гол хараа түсэбүүд марксизм-ленинизмын теориин үндэһөөр үнэн зүб тодорхойлогдоһон байна.

КПСС-эй XX съездын баталан абаха Директивэнүүдэй үндэһөөр Советскэ Союзай арадай ажахые хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэб зохёогдохо юм. Энэ хадаа манай ороной улам урагшаа, коммунизм тээшэ дабшаха түсэб болохол.

Зургаадахи табанжэлые дүүргэнэйнэй һүүлээр манай Эхэ орон танигдашагүйгөөр шэнэдхэн хубилагдажа, бүри баян дэлгэр ба хүсэ ехэтэй болохол, арад зоноймнай ажана һайн байдал ба соёл культура нилээд ехээр дээшэлхэ юм. Хүн бүридэ продукци үйлэдбэрилхэ хэмжээгээрээ эгээл хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсэхэ ба ахижа гараха гэһэн гол экономическа зорилгоһо дүүргэхэ талаар нилээд ехэ алхам хэхэ байнабди.

Энээнэй урда тээхи жэлнүүдэйхидэл адли, зургаадахи табанжэлые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула ажалша ниитын тэмсэлые манай парти толгойлон ябахал. Зургаадахи табанжэлэй түсэб дүүргэлтэхээ байхагүй, үлүүлэн дүүргэгдэхэ юм гэжэ бидэнэр бултадаа этигэнэбди.

Үйлэдбэриин зэбсэг түхеэрэлгэ гаргалгые — 70 процентээр, үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгые — 60 процентээр ехэ болгохо гэжэ Директивэнүүдэй проектээр хараалагдана. Иимэшье байхань зүб лэ гээшэ, тэдэ бидэнэр хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностине хүгжөөхэ тээшэ хөөрдохи зэлсэнэйм хэрэг гэжэ тоолоногүй ха юмбибди. Хүндэ промышленностине үлэмжэ ехээр хүгжөөхэ, саг үргэлжэ техническэ дэбжэлтэ туйлаһан ба ажалай бүтээсые дээшэлүүлэн дэмжэн зургаадахи табанжэл соо арадай ажахын али бүхы һалбаринуудые хүсэ ехэтэйгөөр хүгжөөхэ, хүдөө ажахын шэнэ эрид шууд дээшэлүүлхэ байнабди. Эдэ бүгэдые бэелүүлһэнэй үндэһөөр советскэ арадай материальна ажана һайн байдалые ба культурна хэмжээе нилээд һайжаруулжа шадахабди.

Советскэ хүнүүдтэ ойлгосотой тодо энэ хараа болбол марксистско-ленинскэ һургаалһаа, социалистическэ байгуулалтын бүхы дүй дүршэлһөө үндэһэлэн гарана.

Имагтал хүсэ ехэтэ хүндэ индустри, бүхы ороноо электрификацилга, техникые саг үргэлжэ хүгжөөлгэ гээшэ социалистическэ ажахын урагшаа бата бэхи үндэһэ һуури боложо шадаха юм гэжэ Владимир Ильич Ленинэй зохёолнууд соо гүнзэгыгөөр ба хүсэд дүүрэнээр харуулагданхай.

Манай парти энэ һургаалыень ходоо хэлбэришэгүйгөөр баримталдаг байгаа. Тэрэ хадаа хүнгэн ба хүндэ промышленностине бэе бэедэнь зэрилдүүлэн табиха, мүн тэрэшэлэн социалистическэ байгуулалтын ямар нэгэн шатада хүндэ промышленностине хүгжөөлгэ гээшэ гол зорилго байхаа болидог юм, хүнгэн промышленностине хүндэ индустриин ургалтаһаа түргэнөөр хүгжөөдэг болохо юм гэһэн ленинизмын суртална дайсан харша хараа болдолнуудтай эрид шууд эсэргүүсэн тэмсэдэг һэн, тэмсэжэшье байна.

Маниие үзэн ядадаг буржуазна хэблэл ба радио зургаадахи табанжэл соо советскэ арадай үнэн табигдаһан һайн һайхан зорилгонуудые али бүхы аргаар хазагайруулан харуулхые һэдэнэ.

Жэшээлхэдэ, лондонско «Таймс» газетэ хүндэ промышленностиие үлэмжэ ехээр хүгжөөлгэ гээшэ зургаадахи табанжэлэй түсэбэй гол зорилго болоно гэжэ тэмдэглэжэ зүураа, СССР дотор хүн зоной ажабайдалые һайжаруулха хэрэг «хойшолуулагдаа» гэһэн хэбэртэйгээр уншагшадтаа этигүүлхые оролдоно.

Империалистнууд бариалмжые үнэн юумэн гэжэ һанаха хүн Советскэ Союздашье, мүн хилын саана байһан манай хани нарайшье дунда олдохогүй бэшэ аал даа.

Хүндэ промышленностиие үлэмжэ ехээр хүгжөөхэ талаар манай партиин баримталдаг хараа шугамай үнэн зүб байһаниие энээнэй урда тээхи табанжэлэй түсэбүүдые дүүргэлтын дүнгүүд эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Хүндэ промышленностиин гээшэ арадай ажахын али бүхы һалбаринуудай хүгжэлтые, арад зоной материальна ажана һайн байдалай саг үргэлжэ дээшэлхэ ябадалые хангадаг ха юм.

Үйлэдбэриин зэбсэг түхеэрэлгэ гаргалгые үлэмжэ ехээр ургуулха гээшэ ажахые үргэдхэн хүгжөөхэ шухалын шухала нүхэсэл мүн. Үйлэдбэриин үргэдхэхын тула («арьбажуулха» гэһэн удхатайгаар) эгээн түрүүшээр зэбсэг түхеэрэлгэ гаргаха шухала. Ушар тиимэһээ үйлэдбэриин зэбсэг түхеэрэлгэ бэлэдхэдэг һалбарине үргэдхэжэ байха хэрэгтэй» гэжэ Ленин заагаа юм. (Зохёолнууд, т. 2, 137-дохи нюур).

Хүндэ промышленностиине үлэмжэ ехээр хүгжөөгөөгүй гээшэ һаа түлишэ, металл, электроэнерги, машинануудые хэрэгтэй хэмжээгээрнь гарадаг болохо шадахагүй байгаабди. Тэрээнгүйгөөр арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ промышленна, хүдөө ажахын түхэй эдүүдые хэрэгтэй хэмжээгээрнь гаргажа болохогүй.

Тиимэ болохолоороо, советскэ арадай материальна ажана һайн байдалай ба культурна хэмжээе нилээд ехээр дээшэлүүлхэ гэһэн зургаадахи табанжэлэй гол зорилгые шиидхэхэ гээшэ түбхын түрүүндэ хүндэ промышленностиин хүгжэлтэһөө дуллыдаха байна.

Зургаадахи табанжэл үзэгдөө дуулдаагүй ехэ техническэ дэбжэлтын табанжэл, арадай ажахын али бүхы һалбаринуудта шэнэ техникые нэбтэрүүлһэнэй ашаар бүхы гол показательнуудые айхабтар ехээр дээшэлүүлхэ табанжэл мүн. Үйлэдбэриин зэбсэг түхеэрэлгэ гаргалгые үлэмжэ ехээр хүгжөөнгүйгөөр энэшье зорилгые шиидхэжэ гүй.

Машина бүтээлгын гаргад хэрэглэгдэдэг нарижуулан руулһан дээрэһээ, химическ материалнуудые үйлэдбэрилэ гаһанһаа, үнгэтэ ба шухаг нуудые, шанар һайнтай б халуу баридаг шудхамал дые ехээр үйлэдбэрилһэн шэнэ табанжэл соо техническ жэлтэ туйлаха байнабди. Ти лохолоороо, техническэ д туйлаха зорилгые электриф гатай хамта эгээн түрүүшээр на бүтээлгэ, металлурги б шиидхэлсэжэ зэргэтэй.

Шэнэ табанжэлые амжал гар дүүргэлгэ хангахын тула промышленностиин тус тус ринуудаар ямар гол шухала гонууд шиидхэгдэхэ ёһотой

Зургаадахи табанжэл соо тал шэнэ зэбсэг түхеэрэлг лагада оруулһан дээрэһээ пр ленна продукци ехэдхэгдэх харин мүнөө байһан түхеэрэ дээ бүри һайнаар хэрэгл хуушарһан түхеэрэлгэнүүд нэдхэн һайжаруулһан ашар нологическа процессүүдые тэйгээр эрхилһэнэй үндэһөө хэгдэхэ юм. Тэдээнтэй хамта, эхэтэй гол шухалашье, т ринншье хүдэлмэринүүдые дань механизацилжа үргэ лэгдэхэ юм. Механизацине дээдэ шата—үйлэдбэриин сүүдые автоматизацилга хүгжөөгдэхэ байна.

Металлургида, химидэ, бүтээлгэдэ ба промышлен бусад ондоошье һалбар электрическэ тоогой химическ термическэ хүсэнһөө үнэ улам нарижуулагдамал электр нологическа процессүүд хэрэглэгдэхэ юм.

Түмэр замай транспорт, рэшэлэн хүдөө ажахые элек кацилха ехэхэн программа лэгдэхэ болоно.

Хүн зоной коммунальна һуудалай хэрэглэмжэдэ энерги нилээд ехээр хэрэгл болохо юм.

Эдэ бүгэдэтэй дашарал 1955 оноһоходо орходоо зург табанжэлэй дүүрэхэ багта энерги промышленностида—2 шахуу, хүдөө ажахыда—2,2 түмэр замай транспортда— хин ехээр хэрэглэгдэхэ юм.

Энергетикын гол зорилго электростанцинуудые хурдан нөөр барижа үргэлжлэхэ

Электростанцинуудые ба сетьнүүдые барилгада һомол барилгын материална мүнгэ зөөри гаргашалжайхиидэ орходоо хи табанжэл соо 90 процент гаар ехэ болохо байна. энерги үйлэдбэрилгын 80 тэр ехэ болохоо, электро нуудай хүсэниинь 2,2 дахин хэ юм. Тиихэ зуура, гол стемэнүүдтэ үшөө нэгэ 25

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи ню

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съезд

(Үргэлжэлэл)

...д бии болохо байна. Энэнь ара... ажахые электрын хүсөөр һай...р хангаха арга олгохо юм.

...ургаадахи табанжэл соо томо то... гидравлическа ба тепловой электростанцинуудые барихаар хараа...дана.

...энергетическэ хүсэнүүдые улам ...хэ түсэбүүд энээнэй урда тээ... табанжэлнүүдтэ дутамагаар ...ргэдэдэг һэн. Тэрэнэй нэгэн ...тагаанинь юуб гэхэдэ, өөдэгүй ...гадуудтай, хүсэ багатай районно... электростанцинуудые барюулха ...й энээнэй урда тээ буруу шиид...ри абтаһан байха юм. Районно ...овой электростанцинуудта 1938 ...2 онуудта тодхогдоһон нэгэ ...агрегадай дунда зэргын хүсэ ...мянган квт, 1946—1950 онуудта ...ь 24 мянган квт хүрэтэр доошоо ...он юм, харин табадахи табан... соо энэнь оройдоол 34 квт хү...р ехэ болоо.

...ктростанцинуудые барихадаа ...италдаг байһан энэ буруу ... шугамые элирүүлхын тула, ...эхэдэ, Уральска энергоси...е абажа харая. Энэ системын ...тростанцинуудай ниитэ хүсэ...ь 4400 мянган квт болодог юм. ...бүхэндэ хэрэглэгдэхэ хүсэнэй ...— 700 мянган квт ехэ боло... ...йхадань, энээнэй урда тээхи...ли 25 гү, али 50 мянган квт ...й агрегадуудтай электростан...дай хүсые зохихо ёһоор нэмэ...ьшэ бэрхэтэй ха юм. Баригда... байгаа электростанцинуудай томо энергосистемэнүүдтэ 100 ... мянган квт хүсэтэй агрегадуу...одхохо шухала.

...н зэргэ хүсэтэй электростанци...е барихаб гэжэ тодорхойлхо... энергетикын хүгжэлтын хэм... энергосистемэнүүдые нэгэ...э хараас, тус районой элек...рги хэрэглэмжые хараадаа ...ёhотой болоно. Тиихэ зуураа ...гэдэтэй зохилдуулан, электро...нуд бүхэнэй проектнэ хүсые, ...тодхогдоhон агрегадууд бү... хүсые тодорхойлхо зэргэтэй.

...пловой электростанцинуудай ...е ехэдхэхэдэ, жэшээлхэдэ, 300 ...ан квт-һаа 600 мянган квт хүр..., тогтоогдомол киловатт бү... гарадаг гаргашануудые 15—...оцентээр доошолуулха арга ол..., харин 1200 мянган квт хүсэ... электростанци барихада 25—30 ...нтээр доошолуулха арга олго...э хараадаа абаха ёһотой.

...л тиимэһээ хүсэ ехэтэй элек...танцинуудые барижа, 100, 150, 300 мянган квт томо агрега... болон зохихо хэмжээнэй ко...дые табиха, техническэ та...эгээн нарижуулагдаһан ко...урбина гэһэн блочно схемээр ... хэхэ гэжэ Директивэнүүдэй ... дотор тон зүбөөр хараалаг...

...ктростанцинуудта иимэ хүсэ... агрегадуудые хэрэглэхэдэ, ...юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, тии...байхадаа турбина, котёл болон ...рическэ машинануудые гарга...заводуудай хүсые ехэдхэхэ ар... болохо байнабди. Жэшээлхэ...енинградска металлическа за...25 мянган квт хүсэтэй турбина ...жа байһанаа 100, 150, 200 мян...т хүсэтэй турбина гаргадаг бо..., бүхы үйлэдбэрилдэг тур...нудайнгаа хамтадхаһан хүсые ... ехэ болгохо юм.

...лектросила» заводто 100 мян...вт хүсэтэй нэгэ турбогенератор ...ын тула 25 мянган квт хүсэ... турбогенераторнуудые гаргат... орходоо 25—30 процент бага ...-часууд хэрэгтэй болоно.

...табанжэл соо тепловой элек...станцинуудта мүнөө хэрэглэгдэг... орходоо уурал ехэ пара...й түхеэрэлгэ табиха шухала. ...мическа талаараа ямар удха...жэ иимэ баримтануудһаа ха...на: турбинануудай ууралай ...е 90 атмосферэһээ 135 атмос...хүрэтэр ехэдхэжэ, халуунинь ...ээр 500 градусһаа 535 градус ...р нэмээбэл, электроэнерги ...эрилгэдэ гарадаг түлишын ...ээ 10 — 12 процентээр багад... арга олгоно; дарасынь 220 ат...э болохо, халуунайнь 600 ...с хүрэбэл, түлишын гаргаша ... 15 процентээр багадхагдаха ... Энергетикэдэ шэнэ техникэ ...рүүлхэдээ гүрэмнай ямар ехэ ...олзо абаха байна гээшэб.

...г ехэтэй шэнэ электростанци...е барихынгаа хажуугаар зур...хи табанжэл соо түрүүшын та...нүүдэй үедэ баригдаһан хэ...эн электростанцинуудые шэ... заһабарилха шухала.

...ээ байһан байшангуудыень ...тэды һэльбэжэ, дараса бага... котелнууд ба турбинануудыень ...хэтэй агрегадуудаар һэлгэжэ, ...рилга гол түлэб хэгдэхэ бай...ихэ зуураа, үһаар хангахын, ... дүтэлүүлэн үгэхын тула бо... дээрээ балайшье ехэ нэмэлтэ ...гагүйгөөр, хүдэлмэришэнэй... хүсэ нэмээнгүйгөөр электро...нуудай хүсэ ехэдхэгдэхэ юм. ...роэнерги үйлэдбэрилхын тула ... улам багаар гарадаг болохо ... 25 электростанцинуудаар ха...улан бодожо үзэхэдэ, заһаба...һанайнгаа һүүлээр тэдэнэй хүсэнинь 1,5 миллион киловаттаар гэхэ гү, али 35 процентээр дээшэлүүлэгдэжэ болохо байна. Жэл соогоо 3 миллион тонно түлишэ арьбилагдаха юм, хүдэлжэ байгаа частьнуудайнь заһабарилгада гараһан нэмэлтэ гаргашанууд хоёр гү, али ехэдээл һаа дүрбэн жэл соо бусаагдаха юм.

Шэнэ табанжэл соо СССР-ые электрификацилгын хүгжэлтэ имагтал томо томо промышленна центрнүүдые электроэнергээр хангаха аргаар болохо бэшэ, харин шэнэ областьнууд, районууд ба городуудые энергосистемэнүүдтэ холбохо аргаар урагшаа ябаха байна.

Ехэ ехэ энергетическэ системэнүүдтэй байһан мүнөө үедэмнай түүхэй эдүүдээршье элбэг, хүдэлмэришэнэйшье хүсэтэй хэдэ хэдэн областной ба районно городууд электроэнергээр дутамаг байһанһаа боложо, аалиар хүгжэнэ. Жэшээлхэдэ, Вологда, Балашов, Кировоград, Херсон, Гродно гэхэ зэргын областной центрнүүд болон бусадшье городууд бишыхан коммунальна ба промышленна электростанцинуудһаа үнэ ехэтэй электроэнергие тэрэ мүртөө дутамагаар абана. Найдамтай һайн энергетическэ базагүй дээрэһээ городууд ба областьнуудай промышленность, хүдөө ажахы ехэ аалиар хүгжэнэ. Электрификацилгын эдэ «хүндүүлхэй газарнуудые» шэнэ табанжэл соо үгы болгожо эхилхэ шухала. Электрическэ сетьнүүдые үргэдхэхэдөө шэнэ шэнэ городуудые, хүдөө ажахын районуудые гүрэнэй ехэ ехэ энергосистемэнүүдтэ байн байн холбохо хэрэгтэй. СССР-эй европейскэ хубида нэгэн ниитэ энергетическэ системэ бии болгохо гээшэ энэ зорилгые дүүргэхэ ябадалда туһалха байһанинь лабтай.

Холын электродамжуулгануудай барилгын түсэб зохёоходоо переменнэ тогой оронд саг үргэлжын электрическэ ток хэрэглэхэ гэжэ зоримгойгоор хараалха шухала. Илангаяа томо томо энергосистемэнүүдые холбоһон дамжуулгын лининүүдтэ саг үргэлжын ток хэрэглэхэдэ таарамжатай юм. Яахадааб гэхэдэ, нэгэдэмэл энергосистемэ тогтууритай һайнаар ажалладаг байха, тэрээнһээ гадна, дамжуулгын үедэ энергиин хорохо ябадал 3—4 процентээр доошоо орохо, үнгэтэ металлнуудшье багаар гаргашалагдадаг болохо.

Оронойнмай электрификацилгын хүгжэлтэ, электроэнергетикын техническэ хэмжээнэй дээшэлэлгэ манай электротехническэ промышленностиин үмэнэ шухала ехэ зорилгонуудые табина.

Энэ табанжэл соо 300 мянган киловатт хүсэтэй турбогенераторнуудые, хүсэ ехэтэ гидрогенераторнуудые, мүн тэрэшэлэн айхабтар ехэ эршэтэй, таһалдадаг хүсэтэй ток дамжуулхын тула томо томо трансформаторнуудые, ехэ вольтно электроаппаратурые үйлэдбэрилэн гаргаха шухала. Электротехникын талаар һүүлэй үедэ туйлагдаһан амжалтануудые хэрэглэһэнэйл ашаар энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ болохо байна.

Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет түлишын промышленностьда үгтэхэ даалгабарие тодорхойлходоо, капитальна гаргашануудые, малтан абалгын өөрын үные, холо шэрэжэ абаашалгые багадхаха ябадал хараадаа абалсан, ямар нэгэн түлишые малтан абахада экономическа талаараа хэр зэргэ ашагтай гээшэб гэжэ бодомжолһон байна.

Экономическа талаараа эгээн ашаг ехэтэй түлишэ болохо нефть ба газ үйлэдбэрилгые үлэмжэ ехээр хүгжөөхэ гэжэ Директивэнүүдэй проект дотор хараалагдана. 1955 онойхидо орходоо 2 дахин шахуу ехэ нефть, 4 дахин ехэ газ 1960 ондо үйлэдбэрилэн абтаха байна. Энээнтэй дашарамдуулан оронойнмай түлишын балансда нефть ба газай эзэлдэг хэмжээн 1960 ондо 30,5 процентээр ехэ болохо юм. Түлишын балансда газ ба нефтиин иимэ ехэ үүргэтэй болохонь яһала таарамжатай зүб гээшэ. Яахадааб гэхэдэ, нэгэ тонно нүүрһэ малтагшада орходоо нэгэ тонно газ абалгын өөрын үнэ 8 дахин, нефтиин үнэ 3 дахин бага ха юм.

Нефтянигуудай ажалда орходоо шахтёрнуудай газар дорохи ажал бүри орёо бэрхэтэйшье, хүндэшье гэжэ нэмээхэ хэрэгтэй. Энээн дээрэһээ харахада, СССР-эй түлишын промышленностиие хүгжөөхэ талаар Центральна Комитедэй баримталдаг хараа шугам тон зүб байһаниинь элитэ болоно.

Зургаадахи табанжэл соо СССР-эй европейскэ хубиин районуудта нэн түрүүн нүүрһэ малтан абалгые саашадань хүгжөөхэ гэжэ хараалагдана. Яахадааб гэхэдэ, оронойнмай эдэ районууд зүүн зүгһөө нүүрһэ шэрэжэ асарха баатай болоно ха юм. Донецкэ, Подмосковно, Печорско бассейнүүдтэ хараалагдаһан ёһоор нүүрһэ малтан абалгые ехэдхээ гээшэ һаа, 1960 ондо холын газарнуудта нүүрһэ шэрэжэ абаашалгые эрид багадхаха арга олдохо байна.

Нүүрһые ашагтай һайнаар хэрэглэхын тула, холо шэрэжэ абаашаха ябадалые багадхаха зорилготойгоор электроэнерги үйлэдбэрилэн гаргаха гэжэ хараалагдаһан тепловой томо томо электростанцинуудые халуу багатай түлишэ абадаг газарнууд шадар гол түлэб бариха гэжэ бодомжологдоно. Харин тэдэнэй үйлэдбэрилһэн электроэнергие электродамжуулгын ехэ вольтно лининүүдээр хэрэглэхэ газар руунь эльгээхэ зэргэтэй.

Оронойнгоо түлишын балансые зохёоходоо гидроэлектроэнергиие ехээр үйлэдбэрилһэнэй, транспортые электрификацилһанай, тепловой электростанцинуудта гаргаша багатай түхеэрэлгэ нэбтэрүүлһэнэй, городуудые ба промышленностиие теплофикацилһанай ашаар, мүн тэрэшэлэн атомна электростанцинуудые бариһан дээрэһээ нүүрһэ багаар гаргашалдаг болохо ябадал хараадаа абтанхай.

Эдэ хэлэгдэһэн хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэй эсэстэ 100 миллион тонно гэхэ гү, али 1960 ондо малтан абтаха бүхы нүүрһэнэй 17 процентнь хамта дээрээ багаар хэрэглэгдэхэ байна. Тэрэ тоодо түмэрзамай транспортые электрификацилһанай ашаар 20 миллион тонно нүүрһэ арьбалагдаха юм.

Хэрбээ нефть ба газ үйлэдбэрилхэ даалгабарин заатагүй дүүргэгдээд байгаа гээшэ һаа, дээрэ хэлэгдэһэн хэмжээ-ябуулгануудай ашаар нүүрһэ хэрэглэгдэхэ ябадалай багадхагдабал, нүүрһэ малтан абаха талаар Директивэнүүдэй проект дотор хараалагдаһан хэмжээн арадай ажахын хэрэглэмжые яһала хангаха байна. Ушар иимэһээ оронойнгоо түлишын балансые эбдэхэгүйн тула нефтяной ба газова промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд, мүн тэрэшэлэн энергетигүүд, металлургнууд, химигүүд ба түмэр замшад энэ шухала ушарые мартаха ёһогүй.

Атомна ба водородно зэбсэгые хорихын тула, атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхын тула манай парти ба правительство саг үргэлжэ эрид тэсэмгэйгээр тэмсэнэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, 1954 оной июньдэ 5 мянган квт хүсэтэй дэлхэй дээрэ эгээн түрүүшын атомна электростанци Советскэ Союзда ашаглагдажа эхилэгдэһэн юм. Электроэнерги үйлэдбэрилхын тула атомай хүсые хэрэглэхэдэ яһала таарамжатай байна гэжэ энэ станциин хүдэлмэриин дүй дүршэл эли тодоор харуулба. Эгээл иимэһээ зургаадахи табанжэл соо гол түлэб холоһоо түлишэ шэрэжэ асардаг районуудта ниитэ дээрэ 2,5 миллион квт хүсэтэй хэдэн атомна электростанцинуудые бариха гэжэ Центральна Комитет хараалжа байна. Энэ хадаа айхабтар шухала хэрэг мүн, тиимэһээ наукын элдэб һалбаринуудай болон промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд хүсэ шадалаа тон ехээр элсүүлхэ зэргэтэй.

Электростанцинуудта хэрэглэгдэхын тула атомна реакторнуудые бии болгохо, транспортда атомна хүсөөр зүдхэхэ түхеэрэлгэнүүдые зохёохо үедэ, академик Курчатовай өөрынгөө үгэ соо хэлэһэнэй ёһоор, ойро зуурхан саг соо научна ба техническэ орёо бэрхэ зорилгонуудые шиидхэхэ ёһотой байна.

Машина бүтээгшэд ба энергетигүүд тон ехэ дарасатай уурал абаха арга олгодог атомна реакторнуудые байгуулха зэргэтэй болоно. Тиимэһээ атомна электростанцинуудые мүнөө үеын турбоагрегадуудаар түхеэрхэ шухала гээшэ.

Металлургическа промышленность атомна реакторнуудые бүтээхын тула хэрэглэгдэдэг айхабтар бүхэ хабсаргагдамал материалнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха ёһотой.

Хэнэйшье мэдэһээр, энерги абахын тула атомай хүсые ашаглаха гээшэ атомна реакторнуудта байгаалида байһан янзаарнь гү, али хубилгагдаһан уранииие, плутониие, мүн тэрэшэлэн торёор дамжуулан абтадаг 233—ураниие хэрэглэхэ ябадалһаа үндэһэлдэг.

Газар дорохи уранда ба торидо багтажа байһан эршэ хүсэнэй хэмжээн бүхы дэлхэйн түлишын запасуудһаа хэдэн оло дахин үлүү гараха байна.

Хэрбээ хүнгэн элементнүүдые ниилүүлэн нэгэдүүлхэдэ бии болодог термоядерна процессые гуримшуулха арганууддай олдоо гээшэ һаань, хүн түрэлтэн үшөө нилээд ехэ хэмжээнэй энергитэй боложо шадаха байна. Энэ процессэй үедэ ураниие задалан бутаргагшада орходоо хэдэн дахин ехэ энерги гарадаг.

Гуримшуулагдадаг термоядерна реакциие бэдэрэн олохо талаар советскэ эрдэмтэд ба инженернүүд научна шэнжэлэлгые бүхы хэмжээгээр шангадхажа, энэ агуухэ асуудалые шиидхэхэ арга замые нээхэ зэргэтэй. Советскэ эрдэмтэд энэ зэргын асуудалые шиидхэхэ шадалтайшье, заатагүй шиидхэжэ шадахашье байха гэжэ би һанабаб. Энэ хадаа наукада туйлагдаһан гайхамшатта илалта болохол. Ерээдүйн коммунистическэ обществодо баргадхаха дууһахагүй ехэ энергетическэ база байгуулха үндэһэ һуури табигдаха байнал.

Шэнэ табанжэл соо арадай ажахыда туйлагдаха техническэ дэбжэлтэ тухай хэлэхэ зуураа, энэ талаар радиотехникын ба электроникын дүүргэхэ онсо үүргэ тухай дурдангүй байжа болохогүй. Радиотехникэ ба электронико гээшэ имагтал хэлхээ-холбоондо, радио дамжуулгада ба телевидениидэ бэшэ, харин металлургическа, нефтяной, химическэ промышленностьда, машина бүтээлгэдэ, энергетикэдэ болон арадай ажахын бусад ондоошье һалбаринуудта үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ юм. Скоростиин улам ехэ болоходо, металлургиин, химиин ба бусад һалбаринуудтахи процессүүдэй эршэдхэгдэхэдэ айхабтар орёо түргэн динамическа процессүүд бүридэн бии болодог. Тэдэ бүгэдые миил гараараа гү, али юрын хэрэгсэлнүүдээр хүтэлжэ болохоёо болино. Тиимэ процессүүдые электронно приборнуудай туһаламжаар лэ хүтэлхэ ёһотой гээшэ.

Нюдөөрөө хаража хинахын, дистанционно хүтэлбэри хэхын ба диспетчеризацилхын тула телевидениие промышленностьда, транспортда ба энергетикэдэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ арга боломжые телевидениин техникын мүнөө үеын туйлалта олгожо үгэнэ. Бүри мүнөө жэлдэ радиотехническэ промышленностиин министерство арадай ажахыда хэрэглэхын тула дамжуулга хэдэг нэгэ бүлэг телевизионно түхеэрэлгэнүүдые бэлэдхэһэн байха юм.

Химическэ промышленностиие нилээд ехээр хүгжөөхэ гээшэ зургаадахи табанжэлэй түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудай нэгэн болгогдохоор Директивэнүүдэй проект дотор хараалагдана. Мүнөө үедэ хүндэ ба хүнгэншье промышленностиие али бүхы һалбаринуудта технологическа процессүүдые нарижуулан һайжаруулха ба бүтээгдэдэг юумэнэй шанарые дээшэлүүлхэ талаар химиин дүүргэдэг үүргэ ба удхашанар хэлэшэгүй ехэ байна.

Шэнэ синтетическэ материалнууд мүнөө үедэ байгаалиин шухаг зүйлнүүдэй оронд хэрэглэгдэхэһээ гадна, онсо шэнжэ шанартай байһан тулада тэдэниие ашаглаха үелөө үйлэдбэриие техническэ бүри дээдэ хэмжээндэ гаргаха арга олгодог. Жэшээлхэдэ, ферридүүд гэжэ бүлэг шэнэ магнитна материалнууд радиотехникэдэ ба тэрээндэ дүтэрхы һалбаринуудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Радиоприемнигууд ба телевизорнуудые үйлэдбэрилхэ ябадалда ферридүүдые хэрэглэхэдэ, тэдэнэй шанарые эрид шууд һайжаруулха, хэмжүүрыень ба шэгнүүрыень багадхаха, энэ хэрэгтэ гаргашалагдадаг электроэнергиие 20—30 процентээр арьбалха арга олгодог.

Арадай ажахын элдэб һалбаринуудта техническэ дэбжэлтэ туйлаха талаар химическэ промышленностиин дүүргэдэг сэгнэшэгүй ехэ үүргые харуулһан хэдэн зуун жэшээнүүд тухай хэлэжэ болоно.

Шэнэ шэнэ химикадуудые улам ехэ хэмжээтэйгээр үйлэдбэрилэн гаргажа үгэхыень ажахын бүхы һалбаринууд химиһээ эрижэ байна. Зүгөөр арадай ажахын улам түргэнөөр ургажа байгаа эдэ эрилтэнүүдые манай химическэ промышленность мүнөө дээрээ ханганагүй.

Химическэ промышленностиие, илангаяа техническэ дэбжэлтэ туйлаха, промышленна үйлэдбэриие үргэдхэхэ, хүдөө ажахые дэбжээхэ ябадалтай холбоотой тус промышленностиин һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гэжэ Директивэнүүдэй проект соо хараалагданхай.

Эдеэ хоолой продуктнуудай оронд хэрэглэгдэдэг зүйлнүүдые, мүн тэрэшэлэн искусственна будүүдые үйлэдбэрилхын тула нефтепродуктнууд ба байгаалиин газуудһаа синтетическэ химикадуудые абалгые бүхы хэмжээгээр ехэдхэхэ гээшэ онсо шухала удхашанартай гэжэ нүхэд Н.С. Хрущевой, Н. А. Булганинай элидхэлнүүд соо тон зүбөөр заагдаһан байна. Энэ талаар манай химическэ промышленность ехээр гээгдэжэ ябана.

Иигэжэ гээгдэһэнэй түлөө гол харюусалгые химическэ промышленностиин министерство дааха байна, арадай ажахын энэ шухала һалбариие хүгжөөхын тула тус министерство багаар анхаралаа табина. Тэрээнһээ гадна, байгаалиин газуудые, нефть буйлуулха үедэ гараһан продуктнуудые химическэ түүхэй эдүүд болгон ашаглаха ябадал бүри һүүлэй үе болотор нефтяной промышленностиин министерствээр хойшо татагдадаг байгаа. Нефть буйлуулдаг заводуудай зарим нэгэн хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэтэй гүрэн түрын удхашанартай байһаниие ойлгодоггүй, ушар иимэһээ химическээр буйлуулхада үнэтэй сэнтэй байһан түүхэй эдүүдые шатаадаг гү, али миин хии агаар руу табижархидаг байна. Жэшээлхэдэ, нефть буйлуулдаг Ново-Бакинска заводой газ муугаар үгэдэг байһан дээрэһээ синтетическэ каучугай Сумгаитска завод удаан саг соо таһалдалтайгаар ажаллаа һэн.

Элдэб янзын синтетическэ химикадуудые үйлэдбэрилхын тула нефтяной ба байгаалиин газуудые эрид ехээр хэрэглэдэг болохо гэжэ Директивэнүүдэй проект дотор хараалагдана.

Партиин үгэһэн энэ шухала даалгабарие амжалтатайгаар дүүргэхын тула химигүүд ба нефтянигууд барилгашадтай хамта бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ зэргэтэй.

Элдэб янзын химическэ продуктнуудые үйлэдбэрилхын тула хэрэгтэй үнэтэй сэнтэй түүхэй эдүүдэй айхабтар ехэ ресурснууд кокс үйлэдбэрилхэдэ гарадаг газууд соо бии. Зүгөөр манайда эдэ ресурснууд мүн лэ тон дутамагаар ашаглагдадаг.

Жэшээлхэдэ, 15 миллиард кубометр коксово газһаа 1955 ондо аммиак ба органическа химикадуудые абахын тула химическээр буйлуулгада оройдоол 5,3 процентнь эльгээгдэһэн байна. Энэ газай үлөөшэ хубиинь металлургическа заводууд миин түлишэ болгон хэрэглэжэрхёо. Гэхэтэй хамта, коксово газай ехэнхи хубиие химическэ үйлэдбэридэ түүхэй эдүүд болгон ашаглаха техническэ арга боломжонууд бии. Харин түлишын талаар металлургическа заводуудай хэрэглэмжые доменно, генераторна газаар гү, али шэнгэн түлишөөр хүсэлдүүлжэ болохо байгаа.

Коксово газ соо байдаг этилениие полиэтилен ба синтетическэ спирт үйлэдбэрилхын тулада улам ехээр ашаглаха илангаяа шухала. Тиимэ аргаар оромнай элдэб янзын органическа химикадуудые, мүн тэрэшэлэн минеральна үтэгжүүлгэнүүдые бүри ехээр абажа шадаха байна.

Хара металлургиин министерство коксово газуудые химическэ аргаар болбосоруулха ябадалые өөрынгөө уялга гэжэ тоолодоггүй, энээнһээ байтагай химическэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилхын тулада коксово газ ашаглахаар хараалагдаһан химическэ шэнэ заводуудай түлэблэгдэхэ хэрэгые хододоо буруушаадаг.

Һалбаринууд хоорондын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ иигэжэ өөһэд өөһэдынгөө зурганнуудай мүр хараад лэ хандадаг ябадал олохон министерствонүүдэй, ведомствонүүдэй горьтой ехэ дутагдал болоно. Министерствонүүдые, ажахын организацинуудые ба предприятинуудые хүтэлбэрилдэг зарим коммунистнууд хамарһаа сааша хаража шадахаяа болитороо албан газарайнгаа ашатуһые сахяад лэ байдаг, тиимэһээ һалбаринууд хоорондын тон шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ үсөөн бэшэ ушарта мухар туйганаар, гүрэнэй интересые харангүйгөөр хандадаг байна.

Гүрэнэй аппарадай хүдэлмэридэхи энэ хорото үзэгдэлтэй эрид шанга тэмсэл хэхэ, албан газараа хараад лэ байдаг хойрог ябадалай хоро жэбэһээ гүрэнэй аппарадые сэбэрлэхэ хэрэгтэй. Тиигээ һаа, арадаймнай ажахын хүгжэлтэдэхи олохон һаад түбэгүүдые зайсуулха, техническэ ба ажахын адлирхуу асуудалнуудые бүри түргэнөөр, гүрэнэй хараа дээрэһээ шиидхэхэ арга олгохо байна.

СССР-эй Госплан, химическэ промышленностиин ба хара металлургиин министерствонүүд зургаадахи табанжэлдэ коксово газ ашаглалгын үндэһөөр химическэ үйлэдбэри хүгжөөхэ түсэб зохёохо ёһотой.

Химическэ промышленностиин бусад һалбаринуудшье, жэшээнь, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, хорото химикадуудые, сернэ кислота, содо, будагуудые, автомобилиин шинэнүүд ба бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ шэнэ табанжэлдэ горьтой ехээр хүгжөөгдэхэ гэжэ хараалагданхай.

Химическэ промышленностиин урда табигдаһан зорилгонуудтай зохилдуулан, энэ һалбариин талаар капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ һомололго табадахи табанжэлэйхитэй сасуулбал 2,5 дахин ехэ болгогдохоор хараалагдаа. Советскэ Союзай химиие хүгжөөхэ энэ ехэ ба һонирхолтой программа бэелүүлхэ гээшэ химическэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй, мүн барилгашадай нэрэ солын хэрэг мүн.

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ байгаа шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь гэбэл, продукциин шанар али болохоор һайжаруулха хэрэг мүн.

Продукциин шанар һайжаруулха асуудалнууд КПСС-эй ЦК-гэй мэдээжэ бэшэгтэй дашарамдуулан, мүн тэрэшэлэн июльскэ Пленум дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

Энээнэй һүүлээр олохон предприятинууд нилээд ехэ амжалтануудые туйлаһан ба машинануудые болон түхеэрэлгые бүри оньһон нарин болгохо, үйлэдбэридэ шэнэ, үлэмжэ нарижуулагдаһан технологи нэбтэрүүлхэ, адли хэбтэйгээр хэхын хойноһоо улам шанга хиналта табиха ба продукциин шанар һайжаруулха тушаа хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаһан байна.

Цеховой ба заводской техническэ хиналта бии байбашье, зарим заводууд голодоһотой, дутуу дундатай түхеэрэлгэ гаргажа үргэлжэлһөөр.

Шудхалга, шаналга, мүн тэрэшэлэн будалга ба гоёолтын бусад хүдэлмэринүүд илангаяа хангалтагүйгөөр хэгдэнэ. Энээнэй эсэстэ бэлэн болоһон продукци бүхэ бэшэ, үзэмжэгүй муу байдаг.

Нэгэ хэды жэшээ харуулхамни. Химическэ машина бүтээлгын Уральска завод Славянска содын заводто хоёр вакууммаппарат хэһэн байгаа. Эдэ аппарадуудые байра дээрэнь абаашаад туршажа үзэхэдэ, хэрэггүй байһаниинь элирээ һэн, юундэб гэбэл трубагайнь решетконууд ехээр жэбэршэһэн, муу шанартай шэрэмээр шудхагдажа хэгдээд байгаа Тэд, заводуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд иимэ бүтэхэгүй баримтануудта хайша хэрэгээр хандажа, тиимэ гаргашануудые гүрэнэй хүзүүгээр бүтлөөд лэ дүүрэдэг.

1955 оной ноябрьда ба декабриин нэгэдэхи хахадта гологдоһон детальнуудай оронд шэнэ детальнууд бэлэдхэгдээд, эльгээгдээ гэжэ Уралхиммашзаводой директор нүхэр Шестаков Славянска содын заводһоо ороһон гомдолнуудай нэгэндэ һанаа амар харюусаа һэн.

Хэрэгтэ иимээр хандадаг ябадал «Волга-Волга» кинофильм соохи мэдээжэ Бываловые һануулаадхина. Тэрэнэй «системээр» бэлэдхэгдэһэн, хэрэггүй муу балалайкануудта худалдан абагшадай зэбүүрхэжэ, Бываловта гомдоходонь: «Тэдэнһээ энэ голодоһые абаад, нүгөөдые үгэгты»,—гэжэ секретарь басагандаа һанаа амархан захираа бэлэй. **(Зал соо шэмээтэй болоно, энеэлдэнэ).**

Электротехническэ промышленностиин министерствын предприятинуудай зүгһөөшье муу шанартай продукци гаргадаг баримтанууд үсөөн бэшэ үзэгдэнэ.

«Электрик» гэһэн Ленинградска завод — электрошэрээлгын түхеэрэлгэ гаргадаг энэ тон хуушанай завод—дүршэлтэй олон мэргэжэлтэдгэй, ехэ мэргэжэһэн мастернуудтай, хүдэлмэришэдтэй юм. Тайлбарилан хэлэбэл, түрүү зэргын, эрхим һайн шанартай түхеэрэлгэ бүтээхэ хүсэд аргатай. Гэхэтэй хамта, тэрэ завод ехэ олон дутагдалтай хэрэгсэлнүүдые гаргадаг байха юм. Жэшээлхэдэ, Гадаадын худалдаа наймаанай министерствын захилаар заводой бүтээһэн, заводой техническэ хиналтын таһагай шалгажа абаһан машинануудай болон аппарадуудай 28-ниинь 440 дутуу дунда зүйлнүүдтэй гэжэ 1955 ондо продукциин ээлжээтэ шалгалта хэхэдэ элирээ һэн. Энээнэй эсэстэ тус түхеэрэлгэ хэрэггүй гэжэ мэдэрэгдэһэн байна.

Үнгэтэ металлургиин министерствын предприятинууд электротехническэ промышленностьда монсогор зэдүүдые — хангалтагүй муу шанартай вайербарснуудые үгэдэг, Главмедиин заводуудта вайербарснуудые нарижуулагдаагүй, хуушарһан технологиин ёһоор үйлэдбэрилдэг. Энээнһээ боложо тэдэ монсогорнуудай гадар таладань хэдэ хэдэн дутуу дунда зүйлнүүд байдаг. Энэнь зэдэй шанарые муудуулдаг ба бэлэн болоһон зүйлнүүдые бүри ехэ дутагдалтай болгодог.

Нүүрһэнэй промышленность үсөөн бэшэ ушарта нормоһоо үлүү үнгэһэлит зүйлтэй, шииг ехэтэй, таагүй хэмжээтэй нүүрһэ арадайнгаа ажахыда үгэдэг; нүүрһөө хүсэд һайнаар сэбэрлэдэггүй.

СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерство муу шанартай, хүсэд болбосоруулагдаагүй барилгын модо нилээд ехээр үгэдэг. Энэнь барилгын модо ашаглахада ехэ гээлтэ хоролто тохёолдуулна.

Үргэн хэрэглэмжын зарим эд товарнуудай шанарай муу байһан тушаа хүн зон ехээр гомодоно.

Машина бүтээлгын заводуудай муу шанартай продукци гаргадаг гол шалтагаануудынь гэбэл: гээгдэнги технологи, технологическа журамые эбдэлгэ, цехүүдтэ муу байдалтай дүүрэн байдаг ябадал, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба заводуудые хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө продукциин шанарта анхаралаа табидаггүй ушар болоно.

Зарим предприятинуудай цехүүдтэ үйлэдбэриие техническэ талаарнь хүтэлбэрилгэ муугаар эмхидхэгдэнхэй. Машина бүтээлгын предприятинуудай цехүүдтэ технологуудаар, мастернуудаар, участогуудай начальнигуудаар, хэтэрхэдээ цехүүдэй начальнигуудаар үсөөхэн инженернүүд хүдэлмэрилнэ. Иимэ байдал яахадаа тохёолдооб гэбэл, жэшээнь, манай дээдэ һургуулинуудта залуушуулыемнай буруугаар хүмүүжүүлнэ. Вузуудые дүүргэһэн зарим залуу мэргэжэлтэд имагтал научно-шэнжэлэлгын институдуудта, конструкторска бюронуудта хүдэлмэрилхэ ёһотойбди, харин завод дээрэ хүдэлмэрилхэ гээ һаа, заатагүй заводоуправленидэ хүдэлмэрилхэ ёһотойбди гэжэ һанадаг. Цехтэ эльгээгдэһэн хүниие азагүй гэжэ тоолодог. Үйлэдбэриин технологи һайнаар шудалхын, һайн конструкторнуудые бүтээхын тулада үйлэдбэридэхи үдэр бүриин ажал хүдэлмэриие өөһэдынгөө нюдөөр хараха, үйлэдбэриин зэмсэгүүдые өөһэдынгөө гараар барижа үзэхэ, үйлэдбэри гээшэ юун бэ гэжэ мэдэхэ ёһотой гэжэ эдэ залуу мэргэжэлтэд ойлгоногүй. Үйлэдбэриин һургуули гараһан лэ залуу мэргэжэлтэ шадабаритай инженер, конструктор, технолог боложо шадаха юм. Правительствын тогтооһон журамые наринаар сахиха, залуу инженернүүдые ба технигүүдые үйлэдбэридэ сэхэ эльгээхэ шухала. Тиигээ һаа, цехүүдтэхи техническэ хүтэлбэри һайжарха, предприятида, залуу мэргэжэлтэдтэ өөһэдтэнь туһатай байха байна.

Энээнтэй хамта бидэнэр хүдэлмэришэдэй болон мастернуудай дун-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съезд

(Түгэсхэл)

даhаа инженернүүдые ба техникүүдые үйлэдбэриhөөнь таhалдуулангүйгөөр заочно ба үдэшын hургуулинуудта бүри олоор бэлэдхэдэг болохо ёhотойбди.

Муу шанартай, хүсэдбэшэ продукци гаргадаг ябадалаа бидэнэй эгээн ойрын болзорто зайсуулхые арадаймнай ажахын саашадаа хүгжэхэ интерес, арад зоноймнай интерес эринэ.

Предприятинуудай болон министерствонүүдэй партийна организацинууд продукциин буруугаар бүтээгдэhэн баримтануудтай эбсэжэ байха ёhогүй, материалнуудые, машинанууд ба үргэн хэрэглэмжын эд товарнуудые муу шанартайгаар гаргаха гээшэ коммунизм байгуулагша советскэ хүнэй нэрэ солотой таарахагүй юм гэжэ хүдэлмэришэн, инженер, директор бүхэнэй ойлгохо ябадал бидэнэр туйлаха ёhотойбди.

Нүхэдүүд, арадай ажахын социалистическэ түсэбтэ системэ үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые ба ажалые бүри ехээр, научна талаараа үндэhэтэйгээр гамнаха ехэ арга боломжо олгодог.

Владимир Ильич Ленинэй заадаг байhан ёhоор, Советскэ социалистическэ общество хадаа дэлхэй дээрэ эгээн түрүү, юумэндээ эгээн гамтай общество мүн.

Центральна Комитет, манай бүхы парти арадай ажахын бүхы hалбаринуудта арьбалалтын тон нарин гурим тогтоохын түлөө үдэр бүхэндэ тэмсэдэг. Энэ гурим хадаа ажахы доторой нөөсэлгэ хэхэ, үйлэдбэриие саг үргэлжэ хүгжөөхэ, нийтын ажалай бүтээсые ехэ болгохо заатагүй шухала эрхэ нүхэсэл мүн.

Социалистическэ индустриие, хүдөө ажахые, транспортые саашадань хүгжөөхэ түүхэтэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада, мүн тэрэшэлэн арад зонойнгоо материальна болон культурна байдал улам hайжаруулха ехэ программа бэелүүлхын тулада арадай ажахын бүхы hалбаринуудай талаар капитальна хүдэлмэридэ угаа ехэ мүнгэ hомолхо гэжэ XX съездын Директивэнүүдэй проект дотор хараалагдаба. Капитальна хүдэлмэридэ hомологдоhон энэ мүнгөөр зүбөөр ашаглаад, барилга хэхэдээ али болохоор арьбалалта хээд байгаа hаамнай, социалистическэ үйлэдбэриие үргэдхэхэ, ажалшадай материальна байдал улам hайжаруулха нэмэлтэ ехэ резервнүүд олдохо байна.

Үнэхөөрөөшье! Капитальна хүдэлмэридэ hомологдоhон мүнгые оройдоол гансахан процентээр арьбалаа hаа, нилээд ехэ мүнгэн—арбан миллиард шахуу түхэриг болохо байна. Энэ мүнгөөр Куйбышевска ГЭС-тэл адли хүсэтэй үшөө нэгэ гидроэлектростанци гү, али хүсөөрөө Магнитогорско комбинадтал адли металлургическа комбинат бодхоожо болохо, али болбосон түхэлтэй 7,5 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр нэмэжэ барихада болохо юм

1921 оной февральда Московско Соведэй Пленум дээрэ Владимир Ильич Ленин иигэжэ хэлээ hэн: «Ажахын хүдэлмэридэ—энэ үгэ ехэ тааруу бэшэшье байг—мэдээжэ зэргээр «харуу байха ябадал» хэрэгтэй» (Зохёолнууд, том 32, нюур 131).

Теэд тэрэ сагhаа хойшо гушан табан жэл үнгэрөө, харин зарим хүтэлбэрилэгшэд мүнөө хүрэтэр «харуу боложо» хүсэд hураагүй, тайлбарилан хэлэбэл бүхы юумэндэ арьбалалтын тон нарин гурим үдэр бүри сахидаг боложо, гүрэнэй зөөриин түхэриг бүхэниие гамнадаг боложо, тонно нүүрhэ, нефть, металл, цемент бүхэниие, хүдэлмэриин сагай час бүхэниие гамнадаг боложо, ажахын тоосоо хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ, бүхы предприятинуудай ба барилгануудай ашагтай hайнаар хүдэлмэрилхэ ябадал туйлажа хүсэд hураагүй байна.

Жэшээлхэдэ, капитальна барилга абаад үзыт. Тэндэ бидэнэр мүнгэ зөөрөө олон тоото барилгануудаар тараажархинабди. Тиихэдэмнай барилга удаан болзор соо хэгдэнэ, гүрэнэй мүнгэ зөөри үрэгүй муугаар гаргашалагдана. Проектнэ олохон организацинууд байрын ба культурна ажаhуудалай гэрнүүдые архитектурно-түсэблэлгын ба конструктивна шиидхэбэринүүдые абахадаа дан ехэ гаргашатай проектнүүдые хэнэ. Хэтэрхы ехэ иимэ гаргашанууд предприятинуудай, территориин, үйлэдбэриин гэрнүүдэй талмайнуудай ба хэмжээнүүдэй талаар промышленна предприятинуудые түсэблэхэдэ гаргашалагдана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Бүтээсэ багатай жэжэхэн агрегадуудые ба үйлэдбэриин хуушарhан технологи хэрэглэхэ ябадал үсөөн бэшэ ушарта хараалагдана. Эдэ бүгэдэ хадаа барилгые үнэтэй болгодог байна.

Нёдондо жэлэй hүүлээр би Грузи, Рустави город ошоод ерээб. Зохидоор түсэблэгдэhэн, hайн город байна. Тэрэ городые бултадаа hайшаадаг, теэд тэрээниие барихада дан ехэ гаргашанууд хэгдэнхэй.

Жэшээнь, Культурын байшан абаад үзөөбди. Энэ гэр газа тээhээ Москвагай Ехэ театрhаа дутахагүй томо байна, теэд главна залынь оройдоол 750 хүнэй hууха hууритай юм. Зүгөөр, тэрэ гэртэ Ленинградай мэдээжэ Казанска сүмынхидэл аб адлирхуу хэндээшье хэрэггүй бахананууд баригданхай.

Гүрэндэ ехэ үнэтэй болодог, хуушан сагай архитектураар иигэжэ дашуурдаг жэшээнүүдые үсөөн бэшэ харуулжа болохо байгаа. Манай архитекторнүүд ба проектировщигуудай хүдэлмэреэ бодото дээрэнь шэнэдхэн табиха саг болоо.

Закавказска бүхы шахуу түмэр замай, илангаяа Хара далайн эрьеын түмэр замай станцинуудые түсэблэн байгуулха ябадалда хэтэрхы ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдаа. Жэшээнь, Гаграда товарна ба пассажирска хоёр вокзал баригдаха ёhогүй аад баригдаа. Шэнэ Афоноодо хуушан вокзал бии байгаа. Хожомынь хоёр тоннельнүүдэй хоорондо хоёрдохи вокзал бараад, мүнөө гурбадахиинь барижа байна. Юундэб гэбэл, хоёр тоннельнүүдэй хоорондохи вокзалые хэрэглэхын аргагүй юм. Багахан hуурин газарта—Гантиадида шэнэ томо вокзал баригданхай. Теэд энэнь пассажирнуудай байдаггүй дээрэhээ тон багаар ашаглагдана.

—Эдэ вокзалнуудай проект баталхадаа Закавказска түмэр замай ба Зам харилсаанай министерствын хүдэлмэрилэгшэд юун тухай бодожо байгаа гээшэб?—гэжэ асуугдана. Энэ хадаа социалистическэ гүрэнэй ёhо гуримда таарахагүй, гүрэнэй мүнгэ зөөриие үриhэн ябадал болоно.

Иимэ бузагай ябадалые юугээр тайлбарилха гээшэб гэжэ асуухада: мүнгэ зөөри үлүү ехээр гаргашалдаг ябадалтай тэмсэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй ба Министрнүүдэй Советэй шиидхэбэриин гарахаhаа урид иимэ юумэ болоhон байгаа гэжэ харюусадаг олохон ушар бии юм. ЦК-гэй шиидхэбэриин гарахаhаа урид ажахынхид-коммунистнууд энэ асуудалаар гүрэнэй мүнгэ зөөридэ гамтай байха уялгагүй байhан мэтэ хэлэжэ байха юм.

Иимэ проектнүүдые зохёон баталhан коммунистнууд партийна мэдэрэлээ гээhэн, коммунистын бодото шанарые алдаhан хүнүүд болоно. Юундэб гэхэдэ, гүрэнэй мүнгэ зөөридэ гамтайгаар хандаха гээшэ коммунист бүхэнэй, советскэ хүн бүхэнэй эгээн дээдэ ёhон мүн. Хэтэрхы ехээр гоёонгүй, таарамжатай hайнаар, гаргаша багатайгаар барижа алмаhан мүнгэ зөөрөөр бүри олон предприятинуудые, байрын гэрнүүдые, hургуулинууд болон больницануудые бодхоохо хэрэгтэй.

Барилга-хабсаргалгын олохон организацинуудта барилга-хабсаргалгын хүдэлмэринүүдэй үнэ сэн химдаруулха даалгабаринууд муугаар дүүргэгдэнэ. Табадахи табанжэлэй үедэ барилгашад 9 миллиард гаран түхэригэй гарза хээ. Зургаадахи табанжэлэй түсэбэй Директивэнүүдэй проект зохёоходоо олохон министерствонүүд угаа ехэ хэмжээнэй барилгын дүүргэгдээгүй байhан шалтагааниие элирүүлхын, барилгые тон түргэнөөр дүүргэхэ, химда болгохо, мүнөө байгаа хүсэнүүдээ этээн hайнаар ашаглаха арга зам хараалхын орондо, капитальна шэнэ барилга бүри ехээр хэхэ замда ороо. Капитальна хүдэлмэридэ табанжэлээр хараалагдан hомологдоhон мүнгэнhөө гадуур үшөө 250 миллион шахуу түхэриг хэрэгтэй гэжэ министерствонүүд ба республиканууд мэдүүлээ. Харин тиихэдэ капитальна барилгын хэмжээн материально-техническэ ресурснуудаар тодорхойлогдодог ба миин ехэ болгогдожо болохогүй юм гэжэ тэдэндэ тон эли байха юм.

Арьбалалтын гурим наринаар сахихада, капитальна барилгада зорюулагдаhан мүнгэ зөөриие зүбөөр хубаарилхада арадай ажахын тус тус hалбаринуудые хүгжөөхэ, байрын гэрнүүдые болон культурно-ажаhуудалай эмхи зургаануудые бариха тушаа Директивэнүүдэй проектээр хараалагдаhан бүхы даалгабаринууд капитальна хүдэлмэридэ нэмэлтэ мүнгэ hомололгогүйгөөр заатагүй дүүргэгдэжэ шадаха байна.

Нүхэдүүд! Шэнэ табанжэлдэ социалистическэ үйлэдбэриин угаа ехэ хэмжээтэйгээр бэелүүлэгдэхэ, арадай ажахын бүри дээдэ техническэ хэмжээндэ орохо ябадал ажахыгаа саашадаа бүри hайнаар хүтэлбэрилдэг болохыень гүрэнэй аппарадай хүдэлмэрилэгшэдhөө, предприятинуудай болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдhөө эринэ. Гүрэнэй аппарадай хүдэлмэриие саашадань hайжаруулха, нютагай органуудта ажахыгаа хүтэлбэрилгын бүри ехэ үүргэ олгохо, ажал хүдэлмэреэ предприятинуудай улам шадамар hайнаар эрхилдэг болохо тушаа хэдэ хэдэн ехэхэн хэмжээ-ябуулгануудые hүүлэй үедэ Центральна Комитет, Министрнүүдэй Совет бэелүүлээ.

Урдань жэжэ божо юумээр харгалзадаг байhан ябадал, ажахын олохон асуудалнуудые шиидхэхын тулада центрhээ заатагүй зүбшөөл абадаг байhан ябадал союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдэй, министерствонүүдэй ба предприятинуудай эдэбхи үүсхэлые бага болгожо, хүдэлмэридэнь бэрхэшээл ушаруулдаг байгаа. Тиигэжэ хүтэлбэрилдэг системын үндэhэ hууринь нютагай органуудта, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ урдынхяараал этигэдэггүй ябадалай үлэгдэл болодог байгаа.

Гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэлгын түлөө, шэнэ техникэ ба үйлэдбэриин технологи нэбтэрүүлгын түлөө, ажалые нормотой болгохо, эмхидхэхэ, бүтээсыень ехэ болгохо хэрэгэй түлөө, мүн тэрэшэлэн продукциин өөрын үнэ химдаруулгын түлөө предприятинуудай директорнүүдэй харюусалга дээшэлүүлхын, ажахын үүсхэл ехэ болгохын тулада предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн тэрэшэлэн участогай начальнигуудай ба мастернуудай эрхэнүүдые нилээд ехэ болгохо тухай шиидхэбэри абтанхай. Теэд, центральна зарим эмхи зургаанууд гүрэнэй аппарадые шэнэдхэн табилгада, предприятинуудай ба нютагай органуудай эрхэнүүдые ехэ болгоходо дурагүй байдагынь гэмшэлтэй. Жэшээ болгон иимэ баримта харуулхада болохо байна. СССР-эй Финансонуудай министерство «Предприятинуудай директорнүүдэй эрхэнүүдые ехэ болгохо тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1955 оной августын 9-нэй шиидхэбэриие дүүргэлтэ болгон предприятинуудай байгууламжа ба штадуудые баталха гурим тухай предприятинуудай фонд бии болгохо ба гаргашалха гурим тухай инструкциие имагтал 1956 оной январьда, таба hара гээгдэжэ хэблэн гаргаа. Тиимэhээ 1956 оной эхилтэр энэ шухала шиидхэбэри тон багаар хэрэглэгдэдэг байгаа.

Оронойнгоо ажахы эрхилэлгые шэнэдхэн хубилгаха зуураа, Центральна Комитет болбол бүхы Советскэ Союзай аша туhада централизованно түсэблэлгэ хэхэ ябадалые республиканудай ажахын болон культурна асуудалнуудаа өөhэдөө, бүри үүсхэлтэйгээр шиидхэхэ хэрэгтэй зохилдуулха шухала байhан ушарые эшэ үндэhэ болгодог.

Бидэнэр ажахын хүдэлмэриин элдэб асуудалнуудаар шиидхэбэринүүдые гаргадагбди. Теэд үсөөн бэшэ ушарта эдэ шиидхэбэринүүднай муугаар, саг болзорhоо хожомдожо дүүргэгдэдэг байна.

Иимэ байдалай нэгэ шалтагааниинь гэбэл, нэн түрүүндэ хэрэгые хангалтагүйгөөр, шадабаригүйгөөр эмхидхэлгэ, тодорхой бэшэ хүтэлбэрилгэ, мүн тэрэшэлэн абтаhан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые министерствонүүдэй ба захиргаануудай зүгhөө ашаг багатайгаар хинадаг ябадал болоно.

Ажахын ба советскэ органуудай ажал-ябуулгые дороhоо, олониитэ ажалшадай ба партийна организацинуудай зүгhөө, мүн тэрэшэлэн дээрэhээ, партийна болон советскэ центральна органуудай зүгhөө хиналга хадаа хүтэлбэрилэгшэдтэ этигэлгүйгөөр хандаhан ябадал бэшэ, харин ороноо хүтэлбэрилhэн большевистскэ эмхидхэлэй ёho гуримуудай таhаршагүй шухала хуби мүн. Зүгөөр, министерствонүүдэй болон захиргаануудай зарим хүтэлбэрилэгшэд хиналтын удхашанарые ойлгодоггүй ба тэрээниие юрэнхыдөө шалгалта хэжэ, саарhан дээрэ бэшэхэ тэдыгээр хизаарладаг, элдэб баримтануудые дурдаад ехэ ехэ элидхэлнүүдые бэшэхэ тэдыгээр дүүргэдэг байха юм. СССР-эй Гүрэнэй хиналтын министерствынгшье өөрынгөө хүдэлмэриие олохон ушарта мүн лэ тиимэ албан хойрогоор ябуулжа байдагынь гэмшэлтэй.

«Рабкринай зорилтонууд тухай асуудалаар» бэшэhэн бэшэг соогоо Владимир Ильич Ленин иигэжэ тэмдэглээ hэн гэжэ hануулха хэрэгтэй:

«Хүдэлмэришэн-таряашанай инспекциин хэхэ хиналтын зорилгонь гансашье, бүри иматташье «бариха», «элирүүлэн гэмнэхэ» зорилго бэшэ (энэ хадаа Рабкринтай дүтэ харилсадагшье hаа, энээнтэй огто адли бэшэ, сүүдэй зорилго болоно). —харин **заhаха зорилго мүн.** Саг соонь шадажа заhаха гээшэ Рабкринай гол зорилго болоно. (Зохёолнууд, том 33, нюур 21).

Гүрэнэй организацинуудай ба предприятинуудай үйлэдбэриин, ажахын болон финансова хэрэг ябуулгые Советскэ гүрэнэй зүгhөө хинаха ябадал манай ороной асари ехэ ажахыда зүбөөр хүтэлбэрилэлгын заатагүй шухала эрхэ нүхэсэл болоно. Гэбэшье, СССР-эй Гүрэнэй хиналтын министерство ба тэрэнэй нютагай органууд Центральна Комитедэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэринүүдэй саг соогоо, зүбөөр дүүргэлгын түлөө тэмсэхэ эгээн шухала арга зэбсэг үшөө болоогүй байhаар. СССР-эй Гүрэнэй хиналтын министерствын органуудта мэргэжэлтэй тон олон хүнүүд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр хиналта зүбөөр табяа hаа, правительствода, ЦК-да үдэр бүриин горьтой ехэ туhаламжа хүргэжэ шадаха байгаа. Гэхэтэй хамта, Гүрэнэй хиналтын министерствынхид олон тоото шалгалта хэхэл гэжэ оролдодог буруу заншалтай болонхой. Энэнь хүсэеэ бутаргаха, хиналтын удхашанарые бага болгохо ябадалда хүргөө. Шалгалтанууд, ревизинүүд заатагүй албан хойрог аргаар хэгдэдэг, олохон ушарта партийна болон профсоюзна организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд, мүн тэрэшэлэн шалгагдажа байгаа предприятинуудай хүдэлмэришэд энэ хэрэгтэ хабаадуулагдадаггүй.

Ёhотой хиналта хэхэ ябадал али болохоор туйлахын, дутагдалнуудые уридшалан элирүүлжэ, зайсуулхын, шалгалтаар элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудые зайсуулха хэмжээнүүдые зохихо министерствонүүдэй ба предприятинуудай зүгhөө дары абаха хэрэг туйлахын орондо СССР-эй Гүрэнэй хиналтын министерство правительствода угаа зузаан элидхэл саарhануудые эльгээгээд лэ хизаарладаг. Энэ министерствын хүдэлмэриин арга дүршэл тодорхойлhон нэгэ жэшээ харуулхам.

1955 оной июнь—июльдэ СССР-эй Гүрэнэй хиналтын министерство хадаа колхозууд болон совхозуудта мяха бүри ехээр үйлэдбэрилдэг ба бэлэдхэдэг болохо тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй ЦК-гэй шиидхэбэриин дүүргэлтые шалгаhан байгаа. Энэ шалгалтадань 125 контролёрнууд хабаадалсаа. Тэдэнь 150 колхозуудые, 46 МТС-үүдые, 38 совхозуудые шалгаад, 786 хуудаhан дээрэ акт, справкануудые бэшэhэн бэеэрээ СССР-эй Гүрэнэй хиналтын министерстводэ үгэhэн байна. СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын талаар главна контролёрой орлогшо контролёрнуудай бригадые толгойлон Пензенскэ область ошоод, нэгэ үдэр соо Кузнецкэ районой хоёр колхозуудаар ябажа ерээ hэн. Статистическэ материалнуудые суглуулаад лэ тэрэ хүн бүхы хүдэлмэреэ хизаарлаhан байгаа. Колхозуудаар ябахадаа энэ хүн «шалгалтын актнуудые» бэшэhэн байна. Тэдээн соонь колхозуудта мяха тушаалгаар даалгагдаhан даалгабаринууд, бодо малай, гахай, хонидой тоо толгой бэшээтэй, харин түгэсхэлдэнь колхозууд жэлэй дүүрэтэр тэды шэнээн центнер мяха гүрэндөө тушааха ёhотой гэжэ бэшэhэн байна. **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

Албан хойрог иимэ шалгалтануудай үндэhөөр СССР-эй Гүрэнэй хиналтын министерство ямаршье удхагүй хоёр дурадхалтай тэмдэг бэшэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ эльгээгээ hэн.

Нэгэдэхи пунктнь. «Колхозуудта мяха бүри ехээр үйлэдбэрилдэг ба тушаадаг болохо тухай КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын анхарал хандуулха».

Хоёрдохи пунктнь. «Гүрэндөө колхозуудай мяха тушаалгын ба мяха үйлэдбэрилтын хэрэгэй ямар байhан тухай хаража үзөөд, энэ асуудалаар КПСС-эй ЦК-гэй болон Правительствын тогтоолой дүүргэлтэ хангаха нэмэлтэ хэмжээнүүдые абахыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, РСФСР-эй, Украинска ССР-эй, Казахска ССР-эй ба Латвийска ССР-эй Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалха». **(Энеэлдэнэ).** Тиимэ ехэ шалгалтын үрэ дүнгынь оройдоол иимэ байна. «Шууяхань ехэ аад, үрэнь бага» гэжэ Украинада хэлсэдэгтэл адли болоно. **(Энеэлдэнэ, альга ташалга).**

Тиимэ шалгалта хэhэнэй, тиимэ тэмдэг бэшэгүүдые бэшэhэнэй ямар хэрэг байнаб гэжэ асуугдана. Иимэ юумэнүүд хүнүүдые хүдэлмэриhөөнь hаатуулхаhаа бэшэ, харин туhа хэзээдэшье хүргэдэггүй. СССР-эй Гүрэнэй хиналтын министерство хүдэлмэриингөө гол зүйлые—правительствын, ЦК-гэй абаhан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ ёhотой hайнаар шалгаха хэрэгые хараанhаа алдаhан байна.

Нүхэдүүд! СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэбэй Директивэнүүдэй проектын хараалhан, манай ороной ажахын болон культурна байгуулалтын саашадаа улам хүсэтэйгөөр дэбжэхэ дэбжэлтын гүн ехэ программа манай гүрэнэй эб найрамдалда дуратай политикые бүхы хүн түрэлтэнэй үмэнэ шэнэ хүсэтэйгөөр гэршэлэн харуулна. Шэнэ табанжэлэй түсэбэй бүлэг бүхэниинь, тоо бүхэниинь зохёон байгуулха ажалаа хэдэг манай арадай эб найрамдалда дуратай хүсэл эрмэлзэлтые эли тодоор гэршэлэн харуулна. Зургаадахи табанжэлэй түсэб манай Эхэ ороной экономическа хүсэ шадалай угаа ехэ болохо, тэрэнэй хүдөө ажахын хүгжэхэ, арад зоной ажана байдалай нилээд hайжарха түсэб лэ.

Шэнэ табанжэлэй түсэб хадаа арадай материальна болон культурна эрилтэнүүдые бүри hайнаар хангахын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахин хамгаалхын тулада хүгжэдэг ажахын социалистическэ системын үндэhөөрөө булюу hайн байдагай эли тодо жэшээ мүн.

Зургаадахи табанжэлэй түсэбэй программые бэелүүлгэ советскэ арадай үндэhэн шухала интерестэй иимэ нягта холбоотой юм гэбэл, энэ түсэбэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ хэрэгтэ ямаршье ажаг hэжэг байхагүй.

Бидэнэрhээ, коммунистнуудhаа, партийна, советскэ болон ажахын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдhөө, илангаяа түсэбүүдэй дүүргэлтые предприяти бүхэнэй, совхоз ба колхоз бүхэнэй эмхидхэхэ ба шэнэ техникэ нэбтэрүүлгын үндэhөөр ажахын бүхы hалбаринуудта техническэ дэбжэлтэ туйлаха шадабариhаамнай нилээд ехэ юумэ дулдыдаха байна.

Шэнэ табанжэлэй асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ, шэнэ техникэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ хэрэг гол түлэб партийна организацинуудай хүдэлмэриhөө, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлhээ болохо байна.

XIX съездhээ хойшо үнгэрhэн үе соо манай парти, ЦК болбол хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ, промышленностиин хүдэлмэри hайжаруулха, оронойнгоо оборонно шадабариие бэхижүүлхэ тушаа ехэ хүдэлмэри хээ. Советскэ Союзай экономическа хүсэ шадал ургаа, тэрэнэй уласхоорондын нэрэ хүндэнь улам бүри ехэ болоо.

Эдэ амжалтанууд нэн түрүүн юугээр тайлбарилагданаб гэбэл, манай ЦК марксизм-ленинизмын агууехэ hургаалые үндэhэлдэг дотоодын, гадаадын зүб политика бэелүүлнэ.

Партиин XIX съездын hүүлээр, илангаяа hүүлэй жэлнүүдтэ ЦК болбол парти доторой демократиие хүгжөөхэ, партийна ажабайдалай ленинскэ ёho гуримуудые хэлбэришэгүйгөөр сахиха хараа шугам эрид шууд бэелүүлнэ. Партиин Центральна Комитедэй Пленумүүд партияа ба ороноо хүтэлбэрилгэдэ зохихо hуурияа эзэлээ. ЦК-гэй Пленумүүд дээрэ оронойнай дотоодыншье байдалай, мүн уласхоорондыншье байдалай эгээн шухала бүхы асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Центральна Комитет хадаа парти дотор хамтаараа хүтэлбэрилгые бэхижүүлхэ хараа шугам эрид шууд бэелүүлнэ. Юундэб гэбэл, энэ хадаа манай хүсэн, советскэ гүрэнэй хүсэн, бүхы советскэ арадые хүтэлбэрилэгшэ манай Коммунистическэ партиин хүсэн гээшэ.

Манай партиин ябажа гараhан замые hанаад үзэхэдэ, манай вождь ба багша Владимир Ильич Ленинэй гүн ухаантай, холо бодолтой байhаниие улам бүри элеэр харанабди. Марксизмые мэдэрхэ ба тэрэниие ойлгуулан дэлгэрүүлхэ гээшэ бата юм, тэрэниие творческоор хүгжөөхэ хэрэгтэй гэжэ Ленин табин жэлэй саада тээ тусгаар хүсэтэйгөөр онсолон тэмдэглээ hэн. Капитализмда эсэргүү тэмсэлдээ пролетариадай илалта туйлахын тулада Коммунистическэ партитай—хүдэлмэришэн ангиин түрүү отрядтай байха шухала. Хүдэлмэришэн ангиин энэ түрүү отряд олониитэ зониие бэлэдхэхэ ба пролетарска революциин илалта эмхидхэхэhээ гадна, мүн коммунистическэ общество байгуулхын түлөө саашанхи тэмсэлдэнь ажалшадые хүтэлбэрилхэ байна.

Коммунистическэ партиин XX съезд хүдэлмэришэнэй революционно хүдэлөөнэй түүхэдэ гайхамшаг шухала политическэ событи болон орохо байна. Съезд хадаа Коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ программа баталха, коммунизмын түлөө тэмсэлэй угаа ехэ дүй дүршэл дээрэ, мүнөөнэй уласхоорондын байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлэлгэ дээрэ үндэhэлhэн теоретическэ шэнэ заабаринуудаар марксизм-ленинизмые баяжуулха байна.

Коммунизм байгуултын үедэ ажаhууха, ажал хүдэлмэри хэхэ, марксизм-ленинизмын үзэл сурталые бодото дээрэнь бэелүүлэн, мандуулхын түлөө тэмсэхэ угаа ехэ зол жаргал бидэндэ тудаа. Зохёон байгуулха энэ тэмсэлээ хэхэ зуураа, бидэнэр капиталистическэ дарлалтые хаман хаяад, жаргалта hайхан ажабайдалаа сүлөөтэйгөөр зохёожо байгаа арад зонойнгоо хүсэ шадалай, эрдэм бэлигэй хэмжээгүй ехэ боложо, бэхижэжэ байhые харанабди. Дэлхэйн арадуудай дунда улам бүри үргэнөөр, улам бүри гүнзэгыгөөр нэбтэрэн дэлгэржэ байгаа марксизм-ленинизмын hургаал хадаа капиталистическэ байгуулалтын эсэргүүсэлтые дабажа, улам шэнэ шэнэ позицинуудые үдэр бүри туйлажа байгаа агууехэ хүсэн болоо.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэб түрүүшын табанжэлэй бүхы түсэбүүдтэл адляар амжалтатай hайнаар дүүргэгдэхэнь лабтай.

Энээнэй найдабаринь—ушар ёho мэдэдэг советскэ арадай ажалай баатаршалга, ленинскэ замаар коммунизм тээшэ, урагшаа дабшаhан Советскэ Союзые хэлбэришэгүй батаар хүтэлжэ ябаа Коммунистическэ партидаа, агууехэ партидаа советскэ арадай хизааргүй ехээр этигэн найдадаг ябадал болоно. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Республикын аймагу[...] барилгын модо бэлэд[...] зөөлгэ тухай 1956 о[...] февралиин 27-ной мэ[...]

Аймагууд	Модо отолхо түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
Қабанскын	112,5
Бичурын	100,2
Түнхэнэй	100,1
Мухаршэбэрэй	90,5
Прибайкальска	89,0
Байкало-Кударын	86,0
Тарбагатайн	76,0
Курумканай	75,5
Закаменай	73,0
Зэдын	70,7
Яруунын	56,2
Хоринн	51,2
Баргажанай	50,7
Кударын	46,7
Сэлэнгын	43,6
Ториин	43,5
Иволгын	42,7
Хэжэнгын	32,8
Қяхтын	32,5
Заиграйн	30,1
Баунтын	17,3

***

Дээрэ толилогдоhон мэд[...] абаад харахада, Бичурын, [...] скын, Мухаршэбэрэй, Байка[...] дарын болон бусад хэдэн ай[...] дай колхозууд барилгын мод[...] луу бэлдэхэ, зөөхэ hарын үе[...] шэмтэйгээр ажаллажа ба[...] Мүнөө үедэ, жэшээнь, Муха[...] рэй аймагай колхозууд болон [...] үүдтэ барилгын материал б[...] зөөхэ хүдэлмэридэ 472 хүн, [...] ри шарга, 29 трактор, 8 автом[...] хүдэлмэрилнэ. Мүн Бичуры[...] магта 460 хүн, 27 трактор, 46 [...] шарга, 6 автомашина энэ хү[...] ридэ табигданхай. Тэрэ[...] ашаар февраль hарада эдэ [...] гууд урда hарануудта бэлдэ[...] донойнгоо хэмжээнэй модо о[...] зөөhэн байха юм.

Гэбэшье, барилгын модо, [...] бэлдэлгэ, зөөлгөөр Заиграй[...] жэнгын, Кяхтын, Иволгын [...] гууд ехээр гээгдэжэ ябана[...] райн аймагай колхозууд [...] МТС-үүд республика дотор [...] хогдоhон hарын үедэ барил[...] териал бэлдэхэ, зөөхэ хүд[...] хүнүүдые нэмэжэ гаргаха, [...] шарга, трактор болон автом[...] нуудые олоор табиха тушаа [...] хээгүй байшоо. Хэтэрхэдээ [...] үедэ энэ хүдэлмэридэ ябадаг [...] дэй тоо үсөөрhэн байна. [...] хоёр МТС-hээ оройдоол 2 [...] модо зөөлгэдэ ябана.

Мүн иимэрхүү байдал Хэ[...] аймагта үзэгдэнэ. Эндэ б[...] материал бэлдэхэ, зөөхэ [...] эхилхын урда тээ партиин [...] бюро дээрэ энэ асуудал хэлэ[...] hайн шиидхэбэри абтаhан [...] Теэд тэрэ шиидхэбэриингээ [...] тые эмхидхээгүй дээрэhээнь, [...] саарhан дээрээ үлэшоо.

Барилгын материал бэлд[...] шаа энэ аймагта, табигдаhа[...] фик тон хангалтагүйгөөр дү[...] нэ. Февралиин 15-hаа 22 [...] hара дотор бэлдэгдэхэ [...] оройдоол 4 процентнь, зөөх[...] бэй миин 10 процентнь дүүр[...] Тус аймагай Сталинай, Эн[...] Молотовой нэрэмжэтэ кол[...] февралиин 15—22-ой үдэрнү[...] гэшье кубометр модо бэлдэ[...] шоо. Молотовой нэрэмжэтэ [...] зой түрүүлэгшэ нүхэр Санж[...] пов hая болотор үдэртөө хэды[...] метр модо бэлдэхээ мэдэн[...] жа байгаа.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб [...] олохон аймагуудай партийн[...] советскэ хүтэлбэрилэгшэд, [...] директорнүүд, колхозой ту[...] шэнэрэй барилгын материал [...] хэ, зөөхэ хүдэлмэриие эмхид[...] рэгтэ анхаралаа табидаггүй, [...] дэлмэриие хурдадхаха тушаа [...] хэмжээ абаагүй байhые гэрэ[...]

Иимэ байдалые саашадаа [...] болохогүй. Колхоз, МТС б[...] рилгын модо, шулуу бэлдэ[...] графигаа эрхэбэшэ бэелүүл[...] тын 15 болотор энэ хүдэлмэ[...] түлэб дүүргэхэ зэргэтэй. [...] тула түрүүшын 10 хоногто [...] лээгүй графигаа хараадаа [...] мүнөө үедэ хүнүүдые олоор [...] гаргаха, модо зөөлгэдэ трак[...] дые олоор табиха шухала. [...] hээ гадна, түрүү аймагуудай [...] гээр энэ хүдэлмэри дээрэ [...] нигүүдые үнгэргэбэл hайшаа[...]

Редактор Д. Л. ЛОБСА[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства —47-59 пропаганды и переводов — [...] культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00702. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № [...]